

309711

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 6.

చెన్న పట్టణము 1919వ సం॥ అక్టోబరు నెల 17 వ తేది శుక్ర వారము

NO. 163

సంపుటము. ౬

సిద్ధాంతి నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ మాస అష్టమి.

సంచిక ౧౬౩

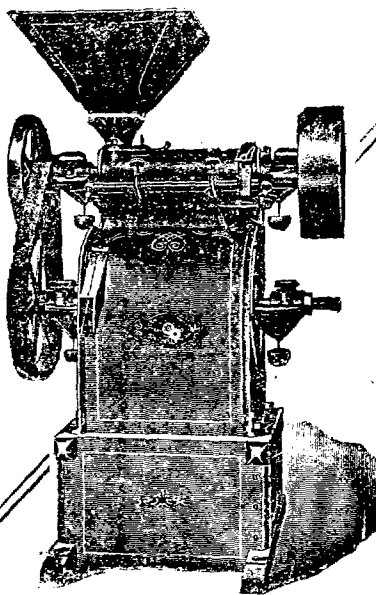
అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర వీరిధిమైన నొప్పులను కూడ మా అమృతాంజనమును వాడి సంతమాత్రమున నయమగును. సులభ వెల 0-8-0 అణాల.

మోహిని తైలము రు 0-12-0
తామర తైలము 0-6-0
దంతచూర్ణము 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,
6, తంబు చెట్టి వీధి, మదరాసు.

Genuine Engelberg Rice Hullers

are in use in every Rice Milling District in India, and are giving satisfaction wherever installed.

We prepare and submit estimates for all sizes of Rice Mills equipped with Engelberg Hullers, and Shellers, and driven either by our own well-known Steam Plants or BLACKSTONE Liquid Fuel Engines.

Note.—Genuine Engelberg Machinery and the Spare Parts for same, can be had only from us, as we are Sole Agents and Distributors.

MARSHALL, SONS & CO. (India), Ltd., Engineers

9 Second Line Beach, Madras (P.O. Box 141)

and at BOMBAY, CALCUTTA, BEZWADA, LAHORE and TANJORE

WANTED.

English Compositors capable and energetic Salary according to qualifications.

Apply to:

The Andhra Patrika Press,

7, Thambu Chetty Street, Madras.

నోటీసు.

మదరాసు తిరువల్లిక్కేణి ఈశ్వరదాసు లాలాపీఠి 34వ నెంబరు ఇంటిలో నివసించుచున్న సానా రంగభాష్యం శ్రేష్ఠి అనే నేను ఇందు మూలకముగా అందజేసి తెలియజేయడ మేమనగా నేను 1919 సెప్టెంబరు 30వ తేదిని మా తండ్రిగారి నుండి వీడిపోయినాను. గనుక యింతటి నుండి నేను సానా రామానుజము శ్రేష్ఠిగారి కుటుంబమునందు అవిధ క్షకుటుంబికుడను కాను.

1808

ఎస్. రంగభాష్యం శ్రేష్ఠి.

మిక్కిలి ప్రశస్తిమైన వరిమల్లద్రవ్యము

టోటో దిల్లీ హారు (బిసెక్)

వరిమల్లద్రవ్యముల కన్నీటికి నిది రాజు

ఇండియా కేసునందు జరిగిన అన్ని ప్రదర్శనములందును చాల పతకములు ప్రకంపన తీర్చుట నియ్యబడినది.

దీనిలో సారాయి శంకంభ మేమియును లేదు గాన అచార వలందరును నుండ దీనిని నిరభ్యంతరముగ నుపయోగింపవచ్చును. పలు విధములగు పుష్పముల నుపాదన దీనిని గలదు. ఒకటికొకరు చుక్కలు తేలుకమామిద వేసిన చాలును. అప్పుడే కోనీతెచ్చిన పుష్పములను వ్యాపించు పరిమళముకంటి పరిమళ మహిమముగ వ్యాపించుచుండును. దీని నుపాదన కలదునంత కాలము ముమ్మే పరిమళద్రవ్యమునకును నిలుగును. కెన్డనైజు (ఆరతిపుష్పము) రు 2-0-0 మర్బనైజు రు 0-12-0 చిన్ననైజు రు 0-8-0 వి.సి. చాక్లీ రు 5-0-0 మిథులమునలకు వొరంగినో క్రింది సోల్ ఏజెంట్లు ప్రాముదు.

అగ్లో ఇండియను డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెని,
(D 126 W 100) 185 జూహ్నుపసీకు, బొంబాయి.

అమృతాంజనం డిపోవారి ఔషధాలయమునందు అమృతాంజనం, తామరతైలము, మోహినితైలము, దంతచూర్ణము మొదలగు ముఖ్యోపదములే గాక, ఇతరములగు మందులు కూడ అనేకము లున్నవి. కావలసిన వారు కేటలాగును తెప్పించి చూడవచ్చును. కేటలాగునకు వ్రాసినచో తక్షణం పంపెదము.

దివితాలూకా కటవు

దివితాలూకా కటవు

ఈ క్రింది విభాగము ఈ నెల 10-6 తేదీ కృష్ణా జిల్లా దివితాలూకాలోని పంటలపాలన నివాసులకు వివరములు బోధించుటకు వ్రాయబడినది:—

1 మిక్కిలిగా మెకకత్తెల ముత్రము పండగలిన మా ప్రాంతములలో ప్రస్తుతము మహాకటవుగా నున్నందున వీర జనులకు అవసరమగు వాటికడకు గురువగా యున్నది.

2 ఈ కటవుకు కారణములు రెండు అని చెప్పవచ్చును. ఒకటి 1825, 1826, 1827, ఫలీలలో అతివృష్టిని గూ 1828 ఫలీలన్నీ యీ ఫలీలన్నీ అకావృష్టిని యేర్పడి పంటలు చెడిపోయినందున; రెండవది కల్లు సారాయి దుకాణ ములుకులకు ఇట్లా భార్యలెడల అన్నంకడల తక్కువ వదులునైనను వేలలోనన్న కొంచెదెట్లుకు ప్రాగుడుకు భగ్యువెట్లుచున్నందున.

3 మొదటివాలో అతివృష్టి అయినప్పుడు చేయవలసిన తీరుగాని, అకావృష్టి అయినప్పుడు ముత్రము ప్రత్యేకముల లో పారుచుండే గండెరు, గండెకాలు, భీమనది మొదలగు కాలువలలోని నీలువనీటివలన మెట్లవైపున కడిపి దాదాపు అర్ధరంకునైనను పండించడం పూర్వమండే. ఇప్పుడు అట్టి పప్పు లేకుండాపోయినది. ఎందుచేతననగా, గండెరు మొదలగు కాలువలలోని నీరును మామెరక వైర్లకు ప్రకయోగ కరుచు కో నిర్వహించుటలేదు.

గండెరు మొదలగు కాలువలలోని నీరు, ప్రస్తుతం గావున వృధాగా నుడుదలములోకి పోవుచున్నది, ఇది వలన దివితాలూకా కటవు విధించిన అక్రమపు రెట్టి తీరువులకు యుగీతి, ముత్రముల మెకకత్తెల, బుడమన, యెండిపో ముత్రముగా చేయునట్టియు లేక కంటికి కడివకు నీర్లుకా దుట్టుకుంటూ యేడ్వలసి వచ్చినది. ముత్రము ఒకరిద్దరు నానా సింది తమ చేతుల నీర్లువెట్టుకోగా వారికాలూకు మెకకత్తెల, వరి సంపూర్ణముగా ఫలించినది. విచారించితే విధిగా కాగలదు.

4 రెండవవాలో పూర్వం కూలికనైరా సేవకపు కృత్రిమము చేసిందే హీనకాలివాండు ముత్రము కల్లుసారాయి ప్రాంతములకు మిగతా వ్యవసాయము వలెగా కృత్రిమము యొక్క గొర్రుగల కాలివారలకు ప్రాంతము అలవాటు చే ది కాదు. అందువలన అవసరమగు కంటిచుట్ట అకావృష్టి కలిగిపోయినది. ఇప్పుడు కొంతకాలముండి వ్యవసాయములలో కూడ ప్రాంతము ప్రారంభమైనందున వ్యవసాయపు కృత్రిక మోసము సంభవించి పంటలకు నష్టం వాటిల్లుచున్నది. కంటి చుట్ట నష్టంలేకుండా యున్నప్పుడు కటవువచ్చినను పంటల తీరు కూలిజనులకు ముత్రము వచ్చును. అట్టి సమయములందు పంట అసామీయ కూలిజనులకు యేదో పనికల్పించి పోషించడం కలిగింది.

5 ముత్రమును పునాదు 1200 ఇంచున్న 8000 జనాభాయున్న కలిగి యిందులో దాదాపు సగముమంది వ్యవసాయములకు పూర్వకాలములో అకావృష్టి సంభవించినను గూడల, మోట, వనైరా సాధనములలో నీర్లుతోడి, తమిద, మెకకత్తెల వనైరా సాధనములకు కాయకత్తెలతో పండించి తమకుటుంబములకు పోషించుకొనుటయే గాక తమరిని అక్రమములొందున్న హీనకాలిలకు కూడా యేదో ఒక తరహా (వలస చెప్పడం, బుడమలవచ్చడం) ను పోషించుచు యేర్పించేవారు. ఇప్పుడు వ్యవసాయములే తమ కర్తవ్యమును నెలవేర్వలకపోయినందున, అతివృష్టి అకావృష్టి వలనముల లేక పోయినను పంటలకు నష్టం వాటిల్లుచున్నది. చక్కగా వ్యవసాయపు పంటల నెలవేర్వలకనే వారలకు అతివృష్టి మాగ్గము లేకనున్న అకావృష్టి మాగ్గమునకు గవర్నమెంటు అధికారులు విచారణలేకుండా, గుండెరు వనైరా కాలువలలోని నీరును కూడ నివ్వవలసినట్లు కంటికు చెడిపోవుచున్నది. కల్లు సారాయిల వలన మాగ్గములకు అతివృష్టి, అకావృష్టి వచ్చే కటవులగాక గవర్నమెంటు కూడా కొంతకటవుగానే యున్నది.

6 క్రమశిక్షణ వలన కటవు యెందువలన వచ్చుచున్నదో కనుగొని తప్ప వారలలో పాపములను అలొపించుట భగ్యముగాని, అట్టివిచారణ చేయకుండా రయితుండేలే భాగ్యము నకు ముత్రం కల్పించుకొనడం భరతకుండా చేయవలెన్న రయితుకు ముఖ్యకరమైన యితిహాసములను గుర్తించుకొనడం చేసి పోవుచుండగా మామూల పూనుకొనడమున్న, వ్యాజం కాదు. యుద్ధముకు పూర్వం భాగ్యంధర యెట్లువున్నదో యెనుం గుర్తించుకొనడం యెట్లు చేసి అలొపించగ రయితు భూమి కండించుట వరకు అవువరము అనినీ, అట్టివరమవుకు బండ్లు వుంటేనే గాని జరుగదనినీ, బండ్లకుయెనుం జరుగదనినీ యాధునాధి యింకంధర పోగిన తరువాత యెన్ని బండ్లు తయారగుచున్నదో అంతకు పూర్వం యెన్ని బండ్లు తయార అయ్యెడినో, తెలిసికొనగ యింకంధర గాక వ్యవసాయపు పనిముట్లు అయిన, పాగ, పులుగు, గొడ్డలి, గుడ్డలి, క్రవ్వగోల, కర్ర, ముత్రము, మొదలగు అనేకపనిముట్లు యెనుంతో కావలసి

యందగా వీటివలన అపరిమితమై రోజువారీ యెక్కువై యింకా అనేక అవధులు యేర్పడి రయితు కలిగి పో, ముందువరకువలన కావలసిన వ్యవసాయపు పాటబడిక డబ్బులేక నానాయిబ్బందులకు వదులుండగా ప్రకృతి కృత సాయపుదాగనే యింకా యింకంధరమెట్లవం న్యాయంకాదు. కాబట్టి మేము పార్థింకని యేమనగా:—

కటవు వారదములకు కారణములు వైక జరిగినవి రెండే అనినీ, ఆరెండుకారణములు లేకుండానేయుంటే కటవు రాకుండా చేయుట అనినీ అనుమున్నది.

అయితే అకారణములు లేకుండా చేయుట ఎట్లనిన 1 ప్రతిపక్షమున కాలువలలోని నీరును గవర్నమెంటు వారికి యి బ్బందులలేని వరకులతో పల్లంమెరక వైర్లకు రయితులు స్వేచ్ఛగా పునయొగించుకొనడము చేయుట 2 వలెయూ అయిన మాగ్గములలోని కల్లు సారాయి దుకాణములకు వెంటనేరద్దు చేయుట 3 కల్పించి నీవేయుట లేక వీరితో పాటు యెనుం గుర్తించుట కూడ కల్పించుట చేయుట.

కాన మా అగ్ని సాకల్యముగా చిత్తగించి కంటికి దర్శనమిచ్చేయించి వ్యాజం దను చేయించుటకుగాను తమ భుజమును గూర్చి మిక్కిలి ప్రార్థించు చున్నారము.

రాజ్ లు.

(స్వకీయ విలేఖకుని యొద్దనుండి.)

కాలమానము.

రాజ్ లు, అక్టోబరు 14:— ఈ రుక్మ అనుదినమున వర్షము లపరిమితముగా కురియుచున్నది. వేలకు ఈ రుక్మముల వల్ల కలుగు లాభములకంటె నష్టములే యెక్కువగా నుండునని రయితులు చెప్పుచున్నారు. మేమునులకును మాతగా ఇంకను వర్షములు కురియు సూచనలు కావలసియున్నది.

కటవుబాధ.

కటవుబాధ నానాటి కలిగియుంది పోవుచున్నది. భాగ్యము, విశిష్టములకు వివరముగా పోగిపోయియున్నది. ప్రాంతభాగ్యము బహు 11-0-0 లు, వాళనాలు 10-6-0 లు. క్రొత్తగాపండిన బసంగిభాగ్యము బహు 9-0-0 లు అయ్యుచున్నది జట్టిల వివిధాని నీవీగించుచున్నారు. రూపాయి కి 8 1/2 నైర్లు ప్రాంతవిశిష్టమును, 4 1/2 నైర్లు క్రొత్తవిశిష్టమును నిచ్చుచున్నది. నిర్మాతలకు మొదలగువారికి అవ్యంగ్యముల యొత్తికి యెక్కువ యగుటచే కాబోలు పూర్వమునలే కలిగి గా విశిష్టము వచ్చుటలేదు.

అవ్యంగ్యములు.

ఈ రుక్మ ఎంజనీంగుకాభా ప్రధానోన్మోగియులు వచ్చి కాల్యసాధకులకు ప్రయోజనము చేసి కొన్నికొన్ని విషయములకు పనికింది తెలిసి. కలిగివేటివల్లించి, గుడిముల వలకు వనిస్తాననికొక కొంతవలన ఆవులకు ఒకవెన్లకాల్య క్రవ్వలకు యోచించుచున్నారని వదంతి. ఇది యెంతవరకు నిజమో తెలియదు.

అవ్యంగ్యము.

అవ్యంగ్య విషయమునందు మాతాలూకా చాల వెనుక బడియున్నదని చెప్పవచ్చును. అచ్చటచ్చట మహాధిక్యము, జ్వరములు ఇంకను వ్యాపించియే యున్నవని తెలియుచున్నది. మాతాలూకాలో ఇంకను రెండుముడువోలులందు వైద్యశాల అందియెడల అవ్యంగ్యము కొంతవలన బాగువకునేమో యని కోరుచున్నది. ఈవిషయమై ప్రభుత్వమునాకు తగిన క్రమశిక్షణ ప్రార్థించుచున్నాము.

రాయవరము.

వర్షము.

రాయవరము, అక్టోబరు 14:— వారము దినములనుండి మునుభారత వర్షములు కురిసి వ్యవసాయములకు చాల నష్టము కలుగజేసినది. చెరుకుతోటలు పడిపోయినవి. వరి సస్యము కూలిసినది. పంట పేనకొనుచున్న పునానసస్యమునకు నష్టము కలుగజేసినది. బసంగి పోతలు నిలువలసినవి. మోకాలు లోతు బుడమలో పడుచున్నది, ముత్రములకు పడుచున్న కష్టములకు మిలిలేదు. చేదుమాత్రము ఆకావృష్టి నిర్మలముగా నున్నది

నివేళనములు.

ఇంట్టులేక చిక్కునకుచున్న ప్రజలకు నివేళన స్థలములకు రహితుల పోలములలోనుండి భీతులకు విడిదీసియిప్పించుటకు కొల్లలు చేయుటకై సైవల్ రివిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరు గారు ఈ యట్టుపట్టి గ్రామములలో పనిచేయుటకై వచ్చి మా గ్రామములో మకాముచేసినారు నానుగదినములలో రహస్యముదారుగాను కూడ వచ్చెదరని తెలియుచున్నది.

మాలపల్లె

ముగ్రామమున మాలమాడిగల సూతులు గరిగాలేక, పాయిభానా పెరిచులేక నివేళన స్థలముల లేక అధికారులకు అల్లు ఇచ్చుకొనగా నిన్న లోలోపంను ఇన్ స్పెక్టరుగారు వచ్చి తనిఖీచేసి 8వార్డు ప్రాంతము తెలిసి.

వంకె

రాయవరములో వర్షమును మునుకలువకు బోధనాకు వంకెపట్టదలది ప్రత్యేకముగా ఇంజనీరు వనైరా ఉద్యోగములను ఏర్పడినారు. ఇంజనీరుగారు గురువలన బంపి మా మునకలుకరణములగద్ద పెచ్చిలుకరై రాలు పట్టించుకొని తెలిసారు.

పంచమా కో ఆప్ రేటివ్ సొసైటీ.

సైవల్ రివిన్యూ కలెక్టరు టి. వి. గోపాలరావు నాయుడుగారి ప్రోత్సాహమున ముగ్రామమునకు మల్లిడి సత్తి రెడ్డిగారు వైసాసైటీ స్థాపించి క్రొత్తగా పనిచేయుచున్నారు. వెలదినములకిందట సొసైటీకి అనుబంధముగా ప్రోత్సహన ప్రారంభించినారు. ఈవ్యవస్థలములలో అది చాలవృద్ధిపొందుచున్నది.

కాళియ వ్యాధిమయు.

ముగ్రామమునందును యట్టుకల్లప గ్రామములందును రెడ్డి మునకులు ఉప్పుట్టి, చెకుగిడి, గూటిబిళ్ల, వనైరా ఆటలు చాల నుత్సాహముతో ఆడుచున్నారు. వ్యాకంపూతి నూరా రెడ్డి.

1761] టనూర్ పట్టుకోట్టు

దీనివెల 1-కి 7-0-0 రూ॥లు మాత్రమే.

ప్రపంచమునందలి మానవజాతికి వస్త్రాభరణములే ముఖ్యమగు అందమని అనేక ధన భుజనములు అంకారముగా వివిధ ఉడుపులను భరించుటలో విలసిలేదు. ఇప్పుడు మేము క్రొత్తగా రెప్పించియుండు (టనూర్) అను పట్టుమాతో కొట్టును తయారు చేయుచున్నాము. దీనివెల రూ. 7-0-0 లు. కాళికోట్టు చెక్కుకోట్టు 1-కి రూ. 5-0-0 1708 పెంబరుపల్లు పీను 1-కి 19-4-0 రెండవరం మల్లు పీను 1-కి 14-4-0

వ్యాపారులకు వినియోగమునకు పంపబడును.

చిరునామ: కొర్నాటు పట్టుజిల్లి వ్యాపారులు, 272 మింటుస్రీటు, మింటుబిల్లింగు పోస్టు, మద్రాసు.

పాశ్చాత్య వేంకటాచలవర్ణితులవారి

ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాపథములు.

1. లక్ష్మీనిలాసరము:—లక్షోపలక్షల ప్లేటోలకు ఈ లక్ష్మీనిలాస రసమువలన విరోధులై యున్నారు. ఒకే యొక లక్ష్మీనిలాస రసములకు సీసా శుభయొద్ద నుండేనేని ప్లేటోకు సర్వోత్తమమైన సిద్ధాపథము వేంకటాచల తీరని తామే సంతోషముగ బల్యుగలరు. దినజ్వరము, మాడర నాల్గర జ్వరములు, సన్న పాతము మొదలగునవి తప్పక గుణ మగును. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇంచు. (594)
2. క్రినాన తెల:—ప్లేటో గడ్డకును, పంతుల నొప్పి పోవుటకును మంచియెను. సీసా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇంచు.
3. వైద్యనరాసన:—దీనిని సేవించినపుటినుండి యే మూత్రమును కట్టక (కలరా) వాంతిభేది, కీకభేది, అశ్మర భేదులు గుణము కాగలదు. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇంచు.
4. బాలసుఖోదయము:—విడ్డలకు కలకారి; తిమ్మిరి మంతు. మందము, మలబద్ధము, అశ్మరభేది, కృత్రిమము, కడుపుబ్బుముండుట, అకలితకుండుట మొదలగునవి గుణములు విడ్డలు పుష్టిగలవారగుదురు. సీసా 1-కి 0-12-0, 5-కి 1 ఇంచు.
5. లోకామయనార కస్తూరిమాత్రము:—విడ్డలకు వల

గును మదిదనవారి, బాలింతలకు ఉత్తమగును కారి. మందము, పడితము, దగ్గు, అశ్మరము, కీకవాతం, పాశ్చాత్య ముపు, మలబద్ధం, జ్వరం, చలిజ్వరము, దుర్బలము మొదలగు యింకననేక రోగములను గుణముచే యును. (801)

250 మూత్రము గల సీసా	0-4-0
తపాను కర్మకో	5-కి 1-8-0
" "	12-కి 2-18-0
" "	25-కి 5-8-0

పతి కొవధముతోకూడ అనుపానము లేకుండు పంపబడును. శ్రీ సీతారాధున వైద్యశాల, మైసూరు.

లాయర్లు: సత్యాగ్రహము.

బాంబాయి హైకోర్టువారి తీర్పు.

బాంబాయి హైకోర్టు యుక్త్యాధికారి సర్ నార్సే మెట్టియాడ, సర్ జాను పీటెన్, కాజిజి గార్లు సత్యాగ్రహ దీక్షను పొందిన లాయర్ల కేసులో 15-6 తేదీన తీర్పు చెప్పిరి. తీర్పులో ఎం. జే. కాంబే, వల్లభభాయి జే. పటేల్, కృష్ణ లాల్ ఎక్. జే. కాంబే, గోపాలరావు ఆర్. దబ్. హోల్కర్, మణిలాల్. సి. కొహరి; కాళిదాసు, జే. జవేరిగార్లు న్యాయ కాన్ఫరెన్సును సమీక్షించిరి. న్యాయాధిపతులు విమర్శించిరి. వీరందరూ అనామ్యుటాబులలో డిప్రీవ్డ్ ఫ్రీడ్డం గ నున్నారు. యుక్త్యాధికారి తీర్పుతో తీర్చిన న్యాయాధికారుల తీర్పును సేకరించిరి. సత్యాగ్రహ దీక్షానియతలను యుక్త్యాధికారి విమర్శించి విమర్శించుచున్న స్థితిలో చాలామందిలకు నాజీమిందీ వారు కానమొల్లంపునము చేయుదుమని శిక్షణ చేసిరి. నుడిచిరి. పాఠశాల కర తమకు ఆజీవకాలము తోచినయెడల న్యాయ సమ్యక్తముగ ప్రభుత్వకానమున ఆజీవింపవచ్చును. అందువలన కనిపించదు. వారు ఉల్లంఘించి కానన స్వరూపమునబట్టి వాదించును నిరోధింప వచ్చును. ఇప్పుడు విమర్శించుచున్నది పాఠశాలకారు. ప్రతివాడు, స్థితియే వారి అభిప్రాయములలో నిర్బంధ నిమిత్తములేదు. ఒకకానము గురించి వారి కెంతటి బలవత్ ప్రాధికారము ఉండినను ప్రస్తుతము ప్రసక్తి లేదు. కాని కొందరు స్థితియే బహిరంగముగా కాననొల్లంపునము చేయుదుమని ప్రకటించుట బట్టి కార్యచర్య ప్రాంత ప్రకటన మనిపించుచోడు. కాననభవము సంకల్పించిన కాననము విమర్శించు వారు తమకుండిన ఆజీవకాలము తెలిపింట్ల పించుచోడు. స్థితియే న్యాయస్థానధర్మమున నెరవేర్చుటకు నిర్దేశింపబడుచున్నది. వారు న్యాయపాలనము నందు న్యాయస్థానములకు తోడ్పడుటకు నియమింపబడుచున్నది. వారు ప్రజల నుండి సొమ్ము తీసికొని న్యాయకాన్ఫరెన్సు విషయకమైన తోడ్పాటు చేయుటకు నిర్దేశించబడుచుండిరి. వారాక్రమించిన యుక్త్యాధికారులు, వారి కర్తవ్యము, వారి పనులనుబట్టియు ప్రజలకు మార్గదర్శకముగా నుండవలయును. సత్యాగ్రహదీక్షను ప్రయత్నించినవారు స్వతంత్రధర్మము న్యాయకానమున కర్తవ్యమును. వారి యొద్దకు బోయి ప్రజలు న్యాయవిషయకమైన సలహా కోరినపుడు వారిని కాననొల్లంపునము చేయుమని చెప్పట వారికి కర్తవ్యమై యుండవలయును. వారు స్థితియే లగుటలను ప్రజలు న్యాయబద్ధులై యుండవలయుమని చెప్పట వారికి ధర్మము. అపుడు వారికి ధర్మసంకయము కలుగకమానదు. అట్టిస్థితియందు స్థితియేలయితే తమ కలము లేనివారికి ధర్మ సంకయము కలిగి చెనుబుద్ధి పుట్టి వెద ప్రోత్సాహ కట్టుట కనకాకము యోగ్యమగును. స్థితియే యెప్పుడు సత్యాగ్రహప్రకటన స్వీకరించినో అప్పుడు వారి కుండవలసిన స్వతంత్ర బుద్ధిపాటు వారు తమతోడి సత్యాగ్రహుల కనుకూలముగా చరించుదురని తెలుచున్నది.

సత్యాగ్రహ సభవారు యేర్పరచిన సంఘమువారు కోరిన కాననములను ఉల్లంఘించెదమని వారు శిక్షణచేసిరి. కాని వారు తమ కిష్టములేని కాననముల నుల్లంఘించుచు కోరినయెడల వారట్లు చేయిరని వాదించిరి. అట్లు చేయుట నిజమే యైనయెడల నిక శిక్షణనుండి వినయము యుండదు. సత్యాగ్రహ సంఘమువారికి శ్రుతిరేకముగా స్వతంత్రులై పని చేయవలయుననియు శిక్షణనుండి వినయము లేక వారట్లు శిక్షణముపట్టుట వినయము లేకనేహితము. వారు చేయు పనులనుబట్టి ప్రజలు వారివారి గుణగుణములను నిర్ణయించుకొందురు. సత్యాగ్రహ ప్రకటన స్వీకరించిన వారికేర్లకు ప్రజలు చదివి వారును ప్రతిదీక్షను ప్రయత్నించినపుడు సంఘమువారు చెప్పినట్లుగా కర్తవ్యముగా నడువవచ్చునని తెలిసికొనవలయును. వారి కానంతి తెలిసియుండదు. సత్యాగ్రహ ప్రకటనకు ప్రయత్నించిన స్థితియే తనధర్మమును విమర్శముగా నెరవేర్చవలయును. కావున వారికి పట్టా నియమాదము. అట్టివారు స్థితియే వ్యతిరేకము నుండకము హైకోర్టు పట్టాలను పొందిన ప్రతివాడు ధర్మమేమిటిని నిర్ణయింపవలయును. సత్యాగ్రహధర్మము ప్రారంభించినపుడు దోహతమైనతే కావచ్చును. శత్రువిరుద్ధమైనతే కాకపోవచ్చును. హైకోర్టువారి నియామకములకు కర్తవ్యము యుండిన స్థితియే లయధర్మమును స్వీకరించుట వారవ్యతిరేకముగా నుండలేదు. సత్యాగ్రహము ప్రస్తుత మంతరించినది సర్ చునిలాల్ గారు వాదించిరి.

జి. ఆ. ప్రకటితముండి వారిప్పుడు తోలగిపోవచ్చుననియు వారు నడిచిరి. ప్రతివాడు లక్షణములకు కీర్తి యెందుకు చేసి లాభగారు కోరమాడక? స్థితిగతు లేమియైనను స్థితి రిక్తుత్తిని స్వీకరించినవారు ఇద్దరు యజమానులను సేవించుట కగదు. ఇంత కంటకు వచ్చినపుడైనను ప్రతివాడు లీధర్మమునుగ్రహించుకోవచ్చును. వారిని మందలించుటకంటే కనికరము న్యాయాధిపతులు జరపవలయునని తేలు. సత్యాగ్రహసభవారు ఏప్రిల్ గ్రెగోరియన్ తరువాత న్యాయధర్మమును ప్రారంభింప నందున న్యాయాధికారుల లింకేజీతో మానుకొనిరి. సత్యాగ్రహధర్మమును మంజూరము దాల్చినో దానినిబట్టి న్యాయాధికారులు ముందు కార్యమును నిర్ణయింపవలయును. అనంతరమైన యెడల తిరిగి దానిని విమర్శించుట కధికారము కలదు. తక్కిన న్యాయాధికారుల తీర్పును యుక్త్యాధికారి తీర్పుతో సేకరించిరి.

కృష్ణదీగి జాబునకు సత్య యజ్ఞించుమని ప్రతివాడు దిగభాషణ చేయగ నశిల్లనిచ్చిరి. ప్రతివాడు న్యాయవాదులు కావున ఆజాబును వారు బహిరంగమున పని తలచి నశిల్లిచ్చింపుడు వారితో నా సంకల్పించి ప్రస్తావించి యుండలేదు. కేసు విచారణకు నుండగ ఆజాబును ప్రతికలలో ప్రకటింపబడింది. అట్లేకరు చేసికో తెలియదు. ప్రతివాడుల న్యాయవాదుల కానంతి తెలియక పోవచ్చును. ప్రతివాడులలో నెవరు ప్రకటించినది శిక్షించునను వారు తెలుపని యెడల దానిబాధ్యత ప్రతివాడులందరిమీద నుండకమానదు.

ఘోరమాతృ.

న్యాయంగీటక నందు డిలాపేగారు తుపాకితో కాల్చబడిరి.

న్యాయంగీటక జమిందారు కళాశాల ఆస్థిగుప్రిస్నిపాలకు డిలాపేగారు మొన్న బుధవారంరాత్రి కాడంబూరు మైనరాజు వారివల్ల చంపబడిరి. ప్రీస్నిపాలకును రాజాగారికిని కొన్ని రోజులనుండి మనస్సర్థము వుండెను. తనను కన్యవెల్తుచున్నదని కాడంబూరు మైనరాజుగారు రామ నాథరాజాగారికి వ్రాసినయెడల యాదవయము ప్రీస్నిపాల్ గారికి తెలిసి వారు మైనరాజును దూషించినయెడల తెలియవచ్చుచున్నది. రాజుగారు ఇంగ్లండు పో నభిప్రాయపడుచుండ ప్రీస్నిపాల్ గారు అడ్డు చెప్పుచుండెడివారు. మొన్ననడిచెయి కాడంబూరు రాజాగారు సింగంపట్టి కుమారరాజాగారిని లేపి "నేను డిలాపేను చంప నుద్ద్యుత్తుడ నైతిని" చెప్పెను. సింగంపట్టి కుమారరాజుగారు యాకార్యము చేయవద్దని చెప్పింపుడు కాడంబూరు రాజాగారు కార్యదయని భయపెట్టిరి. అప్పుడు పీరికపురు కలిసి డిలాపేగారి పడకటింట్రికతేజించి ఆతని ఎడమకంఠగుండా కాల్చిరి. డిలాపేను తీసికొని ధర్మనిని లేపి భయముతో అరచెను. మేజరు హింగుప్పకగారు పిలువబడిరి. వారు వచ్చుననికి ప్రాణములు లేనందు కదలిపోయినది.

కాడంబూరు మైనరాజుగారి కుమారుని 18 సంవత్సరములు. ఇంతటి ఘోరకార్య మొనర్చిన కలక చెందక కాంతముగా నున్నాడు. డిలాపే, కాడంబూరును కన్యవెల్తునను, అరణజమిందారు లందరూ ప్రారంభము మోటువారిని చెప్పి అజమాన పరచుచుండిరి. ఈ కారణములవల్ల చంపితిని కాడంబూరు రాజాగారు నేరమును ఒప్పుకొనుచున్నాడు. ఇద్దరు రాజులను నిర్బంధమున నున్నాడు.

వివరములు

తిన్నవేలి జిల్లా కాడంబూరు ఎట్టేటు కుమార రాజాగారు డిలాపేగారిని చంపిరి తెలియచున్నది. బుధవారంరాత్రి 1 గంటకు వసారాయందు గ్రామమున కుమార జమిందార్లందరు తుపాకి శబ్దమువినలేరి. డిలాపే గారి కేసు మునుండి నెత్తురు వచ్చుచుండెను. డిలాపే సతీయజిగారు దిగించుచుండెను. పోలీసుకమిషనర్ డిప్టీ కమిషనర్ మేజర్ హింగుప్పకగారు తెలిపినదావారా పిలువబడిరి. వారు వచ్చుతోడనే ప్రాణము పోయియుండెను.

విచారింపగా ఆవాటి సాయంకాలము కాడంబూరు సింగంపట్టి మైనరాజు జమిందారులు కళాశాలకు సంబంధించిన రెండు డబుల్ బారెడ్ కుపాకులను శుభ్రము చేయుచుండిరి. వాగ్వి జరిగినపిమ్మట సింగంపట్టి కాడంబూరు రాజులు తుపాకులతో కన్యవెల్తుడగా చూచిరినది ఒక మైనరాజు జమిందారు సాక్ష్యమిచ్చిరి. బంగళా వెకకగా వసారావద్ద

యందు కళ్ళమీద ఒక తుపాకి గుం, తోటయందు మరియొకటియు దొరికినది. ఒక తుపాకియందు దొక తూట మూకమే ఉపయోగింపబడెను.

పాఠశాల ప్రవర్తనమును కాడంబూరు రాజాగారికిని ప్రీస్నిపాల్ గారికిని అసోషియేషన్ చేసిరి. ఈ విషయమై కాడంబూరు రాజాగారికి, ప్రీస్నిపాలు, కొడుకు విషయమై వ్రాసి నట్లు తెలియచున్నది. కాడంబూరు రాజాగారు మాత్రమైన ద్విరనియు, తన్నుభయపెట్టించున ఈ విషయమై సహాయ మొనర్చిరి సింగంపట్టి జమిందారు గారు చెప్పిరి. కాడంబూరు రాజాగారి యీ మాత్రమై యొప్పుకొనుచున్నాడు. తానెట్టివాడ్య యెవరైనననియు మి నెన్ డిలాపే గారి కి 10,000, రూపాయలు యివ్వవనియు ఒకజాబు కాడంబూరు రాజాగారు తనతల్లికి వ్రాసినట్లు తెలియచుచున్నది. రెండవ మిద్దయందు దక్షిణ వరాండాయందు మిద్దరడిలాపే గారు కండుకొని యుండిరి. వారిరక్కర మరయొక మంచమునైన వారిభార్య, వారిపిన్న బిడ్డలు పశుండియుండిరి. తుపాకిగుండు వల్ల పెద్దగాయ మైనది. యెడమచేవు పీచాక్రమ కనబడలేదు. రెండు తుపాకులు నిండించి ఆతతోటలను అధికముగా ఎల తీసుకొనినవిలో తెలియదు.

మంచాయితీవిచారణ

ఈ కేసు యింకా విచారణ జరుగుచున్నది. నిన్న ఉదయం 11 గంటలకు మంచాయితీ జరిగెను. ఈ కేసు ప్రీస్నిపాలకు వారిగా నియమింపబడిరి. హెచ్. జి. కన్యాగారు, డబ్ల్యూ. హెచ్. లూకర్ గారు, డబ్ల్యూ. జి. కాన్స్టేబుల్ గారు, వీరరాఘవాచారిగారు, పురమోర్తీ నాయకుగారు. విచారణలో యీ కేసు ప్రీస్నిపాలకు సాక్ష్యము తీసికొనబడినది. చెయూడియినను జమిందారు గారు తలకొనోట మయినను జమిందారు గారు, అసిస్టెంట్ సర్జెంట్ మాసిలామణి గారు, డి. రామమయ్య జమిందారుగారు, చెక మయ్య నరు రాజాగారు, పోలీసు డిప్టీ కమిషనర్ యల్ విలిన్సన్ గారు యిక్క. కె. రామస్వామి అయ్యంగారు.

తీర్పు

విచారణాసంకరము వారివారు యీ కేసు విధముగా తీర్పుచెప్పిరి. కాడంబూరు "మయినను జమిందారు గారు, సింగంపట్టి మయినను జమిందారుగారి సహాయముతో, ఒక తుపాకితో డిలాపేగారిని కాల్చుటచే ఆతడు మరణించెను."

అంత్యక్రియలు.

సెంటుబార్ని కేంద్రమునందు జరిగినది. నిన్న సాయంకాలము 5 గంటలకు యిట్టి విషాదశ్రీతి కలిగిన గౌరవముతో డిలాపేగారి కవము సుహృద్భయము దినది. శ్రీ గవర్నర్ గారు కూడ చచ్చివచ్చిరి. గా. డేవిడ్ సన్ గారు ఎ. జె. జి. కాంబే గారు గిల్ఫర్ గారు సర్ గార్డెన్ ప్రేసర్ గారు న్యాయమూర్తులు స్పెస్సర్, మాట్సు బ్రూబర్ అడ్జక్టు గార్లు, మొదలగు వారు కూడ విచ్చేసిరి. సివిల్, యెక్యు కేమెంట్, మెడికల్ సర్వీసులయందలి గొప్ప ఉద్యోగములు అనేకులు వచ్చిరి. ఆర్మీ డిప్టీ ఆర్. యం. మార్కెట్ గారును, రెవరెండు కానన్. జి. మార్కెట్ స్మిత్ గారును శివమునకు అంత్యక్రియ లొనర్చిరి.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ము

భోజనశాల - ఉపాహారగృహము

321 తంబుసెట్టిపేటి, జార్జి ఛాను చెన్న పట్టణము

ఆంధ్రులకు అనుకూలముగు

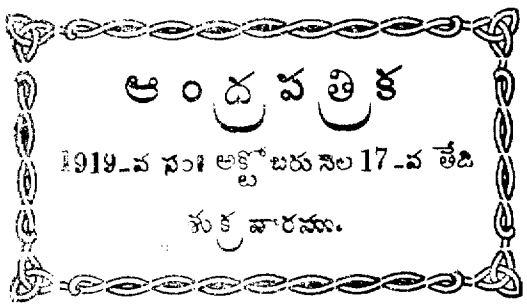
భోజనము

మంటచేయు బ్రాహ్మణులు ఆంధ్రులు

ఫలహారము లన్నియును

ప్రకృతముగు

నేతితోనే చేయబడును.

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల

ప్రజాపోషణ భారము

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల నూతన సంస్థానలకు సహజమైన కష్టముల ననుభవించుచున్న విధము కళాశాలాచరిత్రమును నవలోకించిన వారలకు దెలిసియున్నది. గత సంవత్సరమునందు మత్సర గ్రస్తులు కళాశాల నవసంపాదకము చేయ నమ కట్టిరి. దుర్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు చేసిన దోషారోపణ లసత్యములని కంచాయితీ సభ్యులు వారి నివేదికయందు తెలియజేసిరి. మత్సరగ్రస్తుల దోషారోపణమువలనను కళాశాలా కపకృతికి బదులు ఉపకృతి గలిగినది. ఈ కళాశాల భరతఖండము నందు గల విద్యాసంస్థానలకు దనుపమానమైన సంస్థానమైనను ప్రజల సానుభూతిని బడయుచు న్నిను స్వయం పోషణమున కవసరమైనను పరిస్థితులను మూలము బడయుచుండుట సంతాపకరము. రెండువారములకు బూర్వము రావుబహద్దరు కలవల కణ్ణురు కృత్తికారి యాధికారము క్రింద నత్యంతవైధివముతో జరిగిన వారి కోర్కెనమును సందర్శించిన వారల కాంధ్రజాతీయ కళాశాల దేశభక్తియుమునకు జేయుచున్న మహా కళారము వ్యక్తమైనది. విద్యాలయము విద్యా ప్రవృత్తి విద్యార్థులు విద్యాశిక్షకులు దేశము నావరించిన నూతన వైదిక స్యమును వ్యక్తము చేయుచున్నారు. కళాశాలావరణము నందలి వాతావరణ మంతయును ప్రాణకళలతో నిండి జాతీయవిద్యాశిక్షణము వలనను దేశమునకు గలుగ గల పరమ ప్రయోజనములను బోధించుచున్నది. కళాశాలావరణమునందలి యంత్రాలయము కర్మాగారములు వసతిగృహములు తటాకములు తరులతాగులములు ప్రకృతి వశికరణ ప్రయోజనములను వ్యక్తము చేయుచున్నవి. విద్యాప్రవృత్తి ఛాన్సెలరీయ కల్యాణము సంయోగము వలన గలుగగల లాభములను విశదము చేయుచున్నది. విద్యార్థులు స్వయంసహాయ ఫలమును ప్రత్యక్షముగ నుపజేయించుచున్నారు. గురువు లాత్మవిశ్వాస ఫలమును ప్రకటించుచున్నారు. విద్యాలయ పరిస్థితు లన్నియును నూతనతారకమంత్రము నుపజేయించుచున్నవి.

విద్యాప్రవృత్తి - స్వతారకమంత్రము
స్వధర్మము స్వభాష స్వయం సహాయము స్వశక్తి స్వగౌరవము స్వయం వికాసమునకు సాధనములు గలుగుట వరధర్మము వరభాష వరసహాయము కరకత్తి పరగౌరవము సాధనములు గావని ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలయం దవలంబితమైన విద్యాప్రవృత్తి వ్యక్తము చేసినది. కళాశాలయందు శిక్షితులైన యువజనులు స్వజాతీయాభిమానమును స్వభాషాభిమానమును స్వధర్మాభిమానమును గలిగి జీవయాత్రను గడుపుటకు శక్తి సామర్థ్యములను గడించ గలరని కళాశాలా చారిత్రము వ్యక్తము చేసినది. సాక్షు కమిషను పథ్యులు పరమాన విద్యాశిక్షణమునందు నిర్ణయించిన లోపములను నాంధ్రజాతీయ కళాశాలా

నిర్వాహకులు కంచేడ్లకు పూర్వము గ్రహించి రని విద్యాప్రవృత్తి విశదము చేయుచున్నది. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలను వర్తమానస్థితికి దెచ్చిన కోవల్లి హనుమంతరావుగారును భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్యగారును నాంధ్రుల కృతజ్ఞతకు పాత్రులు. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలయందు మాతృ భాషాముఖమున సాహిత్యమునకు దోడుగ కళలు కర్మవిద్యలు ధర్మమార్గములు విద్యార్థులకు గలుగు బడుచున్నవి. సివిలు మెకానికలు ఎంజనీరింగు వ్యవసాయము మొదలగు వృత్తి విద్యలు సాహిత్యవిద్యతో సమానముగ నేర్పబడుచున్నవి. ఈ విద్యాలయమునందు విద్య నభ్యసించిన విద్యార్థులకు ప్రభుత్వ విద్యాలయములందు కరీక్షలందు తీర్థులుగాని విద్యార్థులకు గలుగుచున్న కష్టములు నిస్సహాయస్థితి గలుగుటలేదు. అన్ని దశలయందును జీవయాత్రను జయప్రదముగ గడుప గల పాఠుల నాంధ్ర జాతీయ కళాశాల సిద్ధము చేయుచున్నది. దేశ సాభాగ్యమునకు మూలమైన వృత్తులను చేతివనులను నుద్ధరించుటకై జాతీయ కళాశాల చేయుచున్న ప్రయత్నములు సంప్రసని యములైనను కళాశాలకు దగిన పోషణముగలుగ లేదని కళాశాలా స్థితి కళాశాలా వృత్తాంతము వెల్లడి చేయుచున్నది.

ప్రజాపోషణ భారము.
రాజావలంబనము లేని సంస్థానము జీవించుటకును వికసించుటకును ప్రజా పోషణము ముఖ్య సాధనముగ నున్నది. ఆంధ్రులు సాదరభావముతో జాతీయ కళాశాలకు సహాయమును జేయుచున్నారని కళాశాలా చరిత్రము విశదము చేయుచున్నది. తుని రాణిగారు మాగంటి సీతయ్యగారు యంత్రాదుల నొసగి యంత్రాలయమునకు సహాయము చేసిరి. బెజంబమ్మగారు మెకటరత్నమ్మగారు మొదలగు నారీమణులు వసతి గృహమునకు సహాయమును జేసిరి. ఎ. రామమూర్తిగారు మొదలగు వారు భూదానము చేసి కళాశాలకు స్థిరాస్తి నొసగిరి ఆంధ్రప్రముఖులును నాంధ్రేతర ప్రముఖులును వేలువందలు విరాళముల నొసగి కళాశాలను బోషించిరి. జాతీయవిద్యాభిమానులు దీపావళి వండుగలందు భిక్షుల నిచ్చి కళాశాలా నిర్వాహకులకు దోడ్పడిరి. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలా నిర్వహణమున కవసరమైన ద్రవ్యము నందు సంగోరు భాగము దీపావళిభిక్షులవలననే వసూలగుచున్నది. ఆంధ్రులు కళాశాలమీదను వారి బల సంపదల కనురూపమైన సానుభూతిని జూపుట లేదని కళాశాలా వృత్తాంతము ఘోషముచేయుచున్నది. ప్రతియేటను కళాశాలా పోషణమున కవసరమైన ద్రవ్యమునందు రు.20,000లు భిక్షులవలననే సమకూర్చబడుచున్నవి. ఈస్థితి కళాశాలా నిర్వహణమునకు గాని యాంధ్రుల ప్రతిష్ఠకు గాని యనుకూలము గాదు. కోవల్లి హనుమంతరావుగారు సంచారమునువదలినను దీపావళిభిక్షు లేక పోయినను దేశమునకు మహాకళారమును జేయుచున్న కళాశాల నిలిచిపోవచ్చును. ఆంధ్రులు రెండుకోట్లమంది గల రణయును నుదారశీలము గలవారనియును గర్వపడుట యాచారమైనది. కాని వారొకజాతీయసంస్థానమును పోషించజాలక పోవుట వారి గౌరవమునకుగాని యుదార స్వభావమునకు గాని నిదర్శనము గాదు. కదిలక్షల యాంధ్రులు తల కొక రూపాయ వంతు జాతీయకళాశాలకు సమర్పించిన జాతీయకళాశాలా నిర్వహణము నులభసాధ్య మగును. ఆంధ్రదేశమునందు దేశ హితైక పరాయణులైన రాజులు, భూస్వాములు, వర్తకులు, విద్యావంతులు గలరు. వీరందరును కని బూనిన జాతీయకళాశాలా నిర్వ

హణమేకాకను జాతీయ విశ్వవిద్యాలయ నిర్వహణమును నులభసాధ్యము గాగలరు.
దీపావళి భిక్షులు.
ధనవంతులు విద్యావంతులు కళాశాలా పోషణమునకై విశేషమైన ధన సహాయమును జేయుట యెటులున్నను ప్రజా సామాన్యమునకు దీపావళి వండుగ సమయమునం దాంధ్ర జాతీయ కళాశాలకు సహాయమును జేయుట పరమ ధర్మమై యున్నది. దీపావళి వండుగనాడు ప్రజలు దీపావళులతో నమవసనితను లేజోయమును చేసేయారం దించుదురు. దాన ధర్మములను జేయుదురు, మిష్టాన్నములను భుజించి ఆరందించుదురు. లక్షల రూప్యములను మందు సామానులకై విని యోగించుదురు. ఆంధ్ర జాతీయకళాశాల యజ్ఞానాంధకారమును బాపి జ్ఞానప్రకాశమును వ్యాపింప జేయుటకై స్థాపితమైన సంస్థానలయందు గణనీయముగనున్నది. ఆకళాశాలకు దీపావళి వండుగయందు జేయబడెడి దాన ధర్మములు భోగముల వలన గలిగెడి తాత్కాలికానందమువలె నశ్వరములు గాకను ప్రజలకు శాశ్వతానందమును గలుగ జేయగలవు. దీపావళివండుగకు ప్రజలు చేసేకి వ్యర్థ వ్యయమునందు పదవవంతు జాతీయ కళాశాలకు సమర్పించిన వేల రూప్యములను నాంధ్రదేశమునందు వసూలుచేయుట కవకాశములు గలవు. వక్రి కాపాకకు లందరును స్వయముగ భిక్షులనిచ్చి యును మిత్రుల ద్వారా భిక్షులను వసూలు చేయించియును దీపావళివండుగ దినమునందు ద్రవ్యమును సత్పాత్ర వినియోగమును జేయుచు నిరుపమానమైన ఆంధ్ర జాతీయకళాశాలకు సకల విధముల సహాయమును జేసి స్వధర్మ నిర్వహణమును జేయుదురని నమ్ముచున్నాము
అమృతనరపు కాంగ్రెసు సమావేశము.
ఈ వత్సరము అమృతనరమున జరిగెడి దేశీయమహాజనసభ మిగుల ప్రాముఖ్యమును దనుట నిర్వివాదాంశము. ఇందుకు కారణములు సువిదితములే. దేశమునందు నూతన రాజకీయ సంస్కరణలు నెలకొల్పబడవచ్చును. ప్రజలకు కరిపాల నాధికారము కాలదిగనో, గొప్పగనో ప్రసాదించబడును. సంస్కరణపు బిల్లు గూర్చి, జాయింట్ కమిటీ వారిపును విచారించుచున్నారు. ప్రస్తుతపు సూచనలబట్టి, బిల్లులో అభివృద్ధి సూచక మగు మార్పులు పొందుపరుపబడునని తలచుట కంతగ నవకాశములేదు. ఫలిత మెటులున్నను, డిల్లీయందు వలెనే, అమృతనరమునందును ప్రజాశయములు ఖండితముగ వెల్లడియగుట అవసరము. తాత్కాలిక స్థితిగూర్చి వెరగొంద నవసరములేదు. ప్రపంచ జాతుల కెల్లరకును స్వయం నిర్ణయాధికారము త్వరలో ప్రసాదించబడకలేవుదు. సామ్రాజ్యములు పూర్వమువలె, స్వాతంత్ర్యమునకు ప్రతికూలముగ పరిణమింప నేరవు. నేషను పత్రిక దెలిపినటుల "అంతర్జాతీయ సమ్మేళనము ప్రబల సామ్రాజ్యముల స్థానము నాక్రమించినది. జాతీయ స్వాతంత్ర్యముపై నిరోధములను విధించుటకు, నానాజాతుల సమ్మేళనమునకు మాత్రమే హక్కుగలదు. సామ్రాజ్యము లికముందును నిలచి యే యుండును. కాని, నాగరికజాతులకు సంబంధించినంతవరకు, నయ్యవి స్వాతంత్ర్య జాతుల సమాఖ్యగ మాత్రమే పరిణమించును. నానా జాతుల సమ్మేళనపు డేయమునకు భంగము రానంతవరకు, ప్రతి జాతీయు తన యిచ్చవచ్చిన కరిపాలనా విధానము నవలంబించుట కవకాశ మొనగబడును."

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల

దీపావళి పండుగ.

ఆంధ్రులందరూ తమ శక్తివంచనలేక పండుగదివసమున బందరు జాతీయకళాశాలకు కానుకల సమర్పించి, ఆంధ్రమాతను పూజించు ప్రార్థితులు.

వృత్తాంతములు

మొయిల స్త్రీమరు:—ఈనెల 20 వ తేదీన బయలుదేరు డెల్టాస్టేషనుమీద బొంబాయికుండి సీనుటపాటు పంతులదను.

వివర్జనము:—మీనవాళూరు పట్టణమున వివర్జనము ప్రారంభమై కొంతమంది చనిపోయిన కలకత్తా నుండి కంటి వార్త వచ్చినది.

బొంబాయి రాజధాని మేజిస్ట్రేటు:—ఆస్ట్రు గారికి జబ్బుగానుండుటచే ప్రాంత ఆలివన్న గారు తాత్కాలికముగా నియమింపబడిరి.

మైసూరు రెసిడెంటు:—మా: కాబు గారు 1920-వ సంవత్సరము మార్చి నెలలో నెలవునైన వెల్లెదరుగాన బహు దారెసిడెంటు బార్లకుగారు మైసూరు రెసిడెంటుగా పని చేసెదరు.

ద్రోహము:—ద్రోహము చేసెనని అప్రెంటిస్ ప్రభుత్వ ప్రెజిడెంటు జిల్లా మేజిస్ట్రేటు నేరమున మోపెన. ఆతడు కలకత్తా ప్రెజిడెంటు రాగా న్యాయమూర్తి రాంకినుగారు మద్రాసుని బామినమీద కదలిరి.

లైసెన్సు ఉన్న వారు తప్పక క్లిష్టవా రెవ్వరును బ్రిటిష్ ము బంగారు నాణెములను ఈ 1 వ తేదీనుండి ము సంతాక ద్వీపములోనికి బంకువడదని కొలొంబో కాలనీయము కార్యదర్శి ప్రకటించెను. కొలొంబో కార్యదర్శి కలకత్తా లైసెన్సు లేనిది అట్లు దిగుమతి చేయవారికి ఆముసముల కిక్కుగా ని, రూ. 1500 ల జరిమానాగాని చెడుడుగాని విధింపబడును.

పిచ్చిపట్టుట:—కలకత్తా నగరమున భర్తవొలా దిష్టి పోస్టుమార్షలు కొట్టిక మూ:బుక్కప్పకు పిచ్చిపట్టిక ట్టుద్యోగులు కలచి ఆమెకు చెరసాలనుండి విడుదలచేసి వైద్యకాల యందుకుట త్రవపు చేసిరి. ఆమెకు చెరసాలనుండి వైద్య కాలకు గొనిపోవ వెలికి తీయక సేతమెక పార్శ్వము (పార్శ్వ తుర్తి) కలవై యిటుక రాయి విసరెన. అతనికి గాయము పడి నది. మరియొక పార్శ్వము రాగా ఆతనినిగూడ ఆమె కొట్టెను. ఎటులనో ఆమెను కద్రముగా భవనీవుతు వైద్యకాలకు గొనిపోయిరి.

సంధిపుష్పములు:—లెంగులూరు రెసిడెన్సీలో దీకం బరునెలలో సంధి పుష్పములను జరుపుటకుగూర్చి రెసిడెంటు కాబుగారి ఆద్యక్షతక్రింద వుద్యోగులును ప్రజలును (తక్కి యిటుకు విడేయులును) ఈనెల 16 వ తేదీ మధ్యాహ్నము సమావేశమై ఆలోచించిరి. ఇండియా వంతెనమువారు సంధి పుష్పముల సంఘమువారు ప్రాసిన లేఖలను కాబుగారు చదివిరి. ఇండియా దొరకనమువా రొంతు ధనమును బట్టి వివోదములు జరుపబడునని నడిచిరి. బూర్గులగారి ఆధ్యక్షత క్రింద నొక సంఘ మేర్పడుటచేసెనది. కాబుగారు రు 500 ను రావులవాడకు ఆజ్ఞాసామి మొదల్యారుగారు రు 500 లును విరాళ మొసంగిరి.

ధర్మా మోహరముకేసు:—ధర్మాలో మోహరము ఉత్సరము చావబళారు ప్రక్కనుండి పోవుకప్పుకు కొంత మంది మహమ్మదీయులు గూర్చా వై:తులను, సామూధర్మక ధటులను ఎరించిరి. తదంతింజు కొద్దుగా ఫిర్యాదుచేయ గా కొంతమంది మహమ్మదీయ నాయకు లధికారులను సందర్శించి రాజీనామా చేసికొనుటకు ఆచుకురింప కుముననిరి. అంతట వెల్లెసభ జరిగెను. సభకు పాల్గొను మామంబెండెంటు వైదిక రక్షకధటుల యజమాని, సీట్ నూపరింబెండెంటు, డక్కా నవాబుగారును మరొకొంతమంది హిందూమహ్మదీయ నాయకులును సభ కేసిరి. మద్రాసును డెబ్బులు తగిలిన పోలీసువారికి నూరురూపాయలను, తులూ నిధికి నూరు రూపాయలను ఇచ్చుకొన వలసినదని సభ వారు తీర్పుచెప్పిరి. అంతయొక మద్రాసులో తరపున ఉత్సరకారము తమూ పని గోరుకొన రులమునని గూడ విధింపబడిన తదంతింజు సీట్ నూపరింబెండెంటునా యాజమాన్యమున 15 వ తేదీ నొకసభ జరుపబడినది. ఆ సమయమున మహమ్మదీయ నాయకులు మక్కా పస గోరి రూ. 2000 ల జరిమానాను చెల్లించిరి.

దీనిని బట్టి జూడ, భారతీయులు ఆత్మ విశ్వాసముతో నిరంతర కృషి నలుపుచుండునో, గమ్యస్థానము చేరకమానరు. కాల స్వభావమే, ఇందు కనుకూలముగనున్నది. ఇందుకు దోడుగ, మన ప్రతినిధులు విదేశములలో ప్రబోధము గలిగించుచుండుట ఎంతయు లాభకరముగనున్నది. లజకత్ రాయిగారి ప్రయత్నముల మూలమున, మెలొసి గారి ద్వారా అమెరికా యునైటెడుస్తేట్సు సీనెటు సభవారి విదేశ కార్యాలయ సంఘమునకు, హిందూ దేశ సమస్య విరివిగ దెలుపబడెను. ఈ సంఘము వారు, అంతర్జాతీయ సంఘముగూర్చి తమ నివేదికము సంపునపుడు, హిందూదేశ సమస్య గూడ అందు శేర్పబడు నని, యూహింపబడుచున్నది. ఐర్లెండు సమస్యయెడల సానుభూతి జూపుచున్న అమెరికనులు భారతీయోద్యమము యెడ గూడ సానుభూతి గనుకరచెదరని విశ్వసింపవచ్చును. ఇది యటులుండ, బిసెంటు పార్టీ వారును, తిలకు పార్టీ వారును ఆంగ్ల దేశమునందు వేర్వేలు ప్రదేశములందు పన్యసించుచు, ప్రజలను మెలొక్కుచున్నారు. ఈ వారమందిన ఇండియా ప్రతికలో, తిలకుగారు స్కాట్లాండునగరమునను, వ టెలు మొదలగు వారు డక్షిణమునను ఉపన్యాసముల నొసగుచు, ఆంగ్ల ప్రజల నుద్బోధించుచున్నటుల దెలుపబడినది. అక్టోబరు 20-వ తేదీవరకు కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు వివిధ ప్రదేశములలో నీయడలచిన ఉపన్యాసపు కార్యక్రమము ప్రచురింకబడినది. బ్రదర్ హుడ్డు కాంగ్రెసుసభలో, లాయిడు బార్బి, హెడ్డరుసా, సెసిలు ప్రభువు మొదలగు వారలు ఉపన్యసించిరి. సభ నాలుగినములు జరిగెను. ఆ సభయందే, బిషిప చంద్ర పాలు గారు సర్ హరీ బాక్స్టును గాడికి, "నేటిపు" జాతులవిషయము గూర్చి, సమాధాన మొసగి, ఇండియా ప్రతిక దెలిపిసటుల, సమావేశపు హర్షమునకును అభినందనములకును శాత్రులయిరి లేబరు నాయకు లగు హెన్డరుసను గా సభయందు పన్యసించుచు, భారత దేశమునకు స్వపరిపాలనము నొసగ వలసిన యావశ్యకతను నిరూపించిరి.

హిందూ దేశ సమస్య, ఆంగ్లదేశీయుల యొక్కయు తదితర దేశీయుల యొక్కయు దృష్టి నిలుల నాకర్షించుచుండ, భారతీయులు తమ మనోనిశ్చయమును స్వదేశీయులను చెప్పుడు కట్టుడలతో వెల్లడించుచుండుట యవసర మని వేరుగ వక్కాణించ వసరములేదు. కాంగ్రెసు సమావేశమే, జాతీయహృదయమును బయల్పరుపజాలియుండును. ఇట్టినుహాత్మకత్వ సమయమున, భారతదేశాశయములను వెలిబుచ్చి, ప్రజలలో నూతనోత్సాహమును ప్రజ్వలించజేయ గల నాయకుడు, కాంగ్రెసు సభ కధ్యక్షులుగ నుండుట యవసరము. చిన్ననాటి నుండియు భారతజాత్యభ్యుదయమునే మనమునం దిడుకొని, అందుకొరకై తన జీవితమునందు కడు యిడుమిలబడి, వార్ధి కృషి చేయుచు గూడ విదేశములకు వెడలి సంతత శ్రమకు లొనగుచున్న లోక మాస్య తిలకు

మహామహుని నియామక మెల్లరకు సమ్మోదావహముగ నుండు ననుటకు నందియము లేదు. నిరుటివత్సరము తిలకు మహాశయుడు కాంగ్రెసు సభ కేకగ్రీవముగ సభ్యత్వముగ నెన్నికొనబడెను. కార్యవసరములచే వా రాపదవి నంగీకరింప వీలుకలుగక పోయెను. కాని, దేశీయులకు వారిపైగల యన్యజప్రేమను సూచించుట కిది చాలియుండును. తిలకుగారు సకాలమునకు హిందూదేశమునకు చేరని యడల, సర్ శంకరన్ నాయరుగారి నెన్నికొనుట గూర్చి యాలోచింపవలసి యున్నది. సర్ శంకరన్ నాయరుగారి ధైర్య శ్రేయముల గూర్చి గాని, దేశ సేవయెడల వారికి గల యనురాగము గూర్చి గాని, నిచట వివరింప వసరములేదు. కుంజాబులో నవలంబించబడుచున్న కథతులకు తన యసమ్మతిజూపుటకై ఉన్నలోద్యోగవద:కి రాజీనామా నిచ్చుట వలన, వారు దేశీయుల ప్రశంసకు మిగుల శాత్రులయిరనిన చాలును. కాని, సంస్కరణముల విషయమై వారియభిప్రాయ మెటులున్నదో బాగుగ తెలియదు. ఇదిగక ప్రభుత్వ కార్యములందు తవరకు పాల్గొనిన వీరు, తమ యధ్యక్షకోపన్యాసములో వాటిని విమర్శించి, ప్రజలకు దెలియని రహస్యముల బయల్పరుచుట కంగీకరింతు రని లోచెదు. కుండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు, కుంజాబుదేశపు కలవర మారంభమయిన నాటినుండియుమిగుల ప్రశంసాముగ దేశ సేవయొసంగిరి. మాలవ్యాగారికి పిమ్మట, నెహ్రూగారే సంయుక్త రాష్ట్ర ప్రజల గౌరవమునకు శాత్రులయి రనుటకు, ఆరాష్ట్రపు కాంగ్రెసు సంఘమువారు నెహ్రూగారి నేకగ్రీవముగ సభ్యత్వ వదలికి సూచించుటయే ముఖ్య విదర్శనము. అందరి కన్నను, మాలవ్యాగారు హిందూదేశ ప్రజల ప్రేమా గౌరవముల కిప్పుడు శాత్రులగుచున్నారనుట స్పష్టము. దేశ నాయకు లందరును విదేశములలో సుచరించుచుండ, కుంజాబుదేశస్థి ఆంధకార బంధురముగ నుండ, అధికారుల అనుగ్రహము నేమాత్రము పాటింపక కుంజాబుదేశపు నిజస్థితిని ప్రపంచమున కెఱుకపరచిన మహామహుడు, మాలవ్యాగారే గడ. వెనుకటి వత్సరపు కాంగ్రెసు సభకు వారధ్యక్షులవహించినను, ఈసంవత్సరము గూడ వారు నియమింపబడినచో వెగలుగ దోచజాలదు. కాంగ్రెసుసభ కధ్యక్షుల వహింప గల ప్రముఖు లింకను మరొకొందరు గలరు. వీరిలో నొకరి కొకరికి తారతమ్య మెంచుట చాలకష్టముగ నుండును.

కాంగ్రెసు సంఘము లుంచుచే, దేశకాలకరి స్థితులను గమనించి, దేశమునకు తగిన సంక్షేమ మొసగి ప్రజల నుత్సాహపూర్ణుల చేయ గల నాయకుని అధ్యక్షునిగ నెన్నికొనుట భావ్యము. ఆంధ్రకాంగ్రెసు సంఘమువారు చేకటి భానువారమున సభాధ్యక్షు నెన్నికొనుటకు సమావేశ మగుదురు. వీరు దేశావసరముల కనుగుణ్యముగ తమ ధర్మమును నిర్వహింతురు గాక యని, గోరుచున్నాము.

శ్రీధన్వంత్రీ జయంతి.

(-0-)

ఆయుర్వేద మేల కావలయును ?

ఈ నెల 16 వ తేది సామంతాలము చెన్నపట్టణము గోవిందస్వామియనాథస్వామి సాంధ్య మహాలా ఆయుర్వేద ప్రచారముగూర్చి విచారించుటకై దినాకావనాదక కలవల కల్లెక్ శ్రేష్ఠి గారి యాధిపత్యముక్రింద సెకమహాసభ జరిగినది. ఆంధ్రపత్రికాధిపతులగు నాశ్వరరావు పంతులు, మోక్షార్థ వకీలు చల్లా గురుస్వామి శ్రేష్ఠి, పి. వెల్మరాజు మొదలయిన మున్నగు సభ్యులు ఆసభ మాన్యవీ, ప్రవిడ ప్రముఖులచే సభ నలంకరింపబడినది.

ప్రథమమున, వైద్యవృత్తి పండిత గోపాలాచార్యులు గారు కళ్యాణక్షేత్రముల వెలుపును శ్రీకల్లెక్ శ్రేష్ఠిగారు సభాధిపత్యము వహించి కార్యక్రమమును ప్రారంభింప గోరిరి. శ్రీ కల్లెక్ శ్రేష్ఠిగారు సభ్యుల కరతాశీర్వాదము మ్రోగుచుండ సభాధిపత్యము వహించి దేశభక్తి ఆయుర్వేదాభిమానమును నూచించు గంభీరమైన సభాభ్యుదయ మొనరిరి.

సభాధ్యక్షుల ఉపన్యాసము.

మహాశవలా! మనదేశమిప్పుడు మాతనోత్సాహముతో నూగులాడుచున్నది. రాజకీయ సమస్యలేగాక, సాంఘిక ధార్మిక, వైద్య విషయములకు మనము విచారణ చేసి పరిష్కరింపవలసియున్నది. ఆయుర్వేద శాస్త్రమును, ఆభ్యాసమునుగూర్చి కొంతకాలము నుండియు తీవ్రమైన చర్చ జరుగుచున్నది. తేలియ వైద్యవిధానములకు శాస్త్రీయముగా నడుపు విషయమై ఇండియా గవర్నమెంటువారు స్థానిక ప్రభుత్వముల ఆధిపత్యముల నడిగిరి. వీరి ఆధిపత్యము లింకను బహిరంగము కాతేను. సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు మాత్రము తమ ఆధిపత్యము నిలుగ దెచ్చియున్నారు:-

ఆయుర్వేద శాస్త్రాధ్యక్షులకు సాధ్యము చేసిన విషయముగూర్చి వివక్షము చేయుచున్నది. వీరిని పాఠశాలములను బహు ఆశాస్త్రీయములు...వీరియందు ప్రజలకు విశ్వాసము లేక. మిక్కిలి తక్కువ మూల్యమును పుచ్చుకొనుటవలననే యావైద్యము కొంతకాల ప్రజామోక్షమున బడయుచున్నది. అచిరముగా వైద్యము చేయు గవర్నమెంటు వైద్యాలయములకు విశ్వకొలుకు పోవు గోగులను బట్టియే పాశ్చాత్య వైద్యమును జరుగుచున్నందున వైద్యులను స్పష్టపరుచున్నది. ఆశాస్త్రీయమైన తేలియ వైద్య విధానములను ప్రాప్తానాశయములయొ, వానికి గ్రహ్యరహితము చేయుటయు, ఆక్రమము. తేలియ యొక్క వైద్యమును దుర్విమోక్షము చేసి నట్లును.

మన ఆయుర్వేదము యుగాంతర మలవై నింతకన్న ఆశ్రయమును ఆశ్రయమునగు వోమను ఆలోచింపబడలేదు. గవర్నమెంటు వారు తమ దుర్భిమానమును వదులుకొని ఈ వైద్యవృత్తులకు విశ్వము చేయింపవలసి యున్నది. ఆయుర్వేదము భూమిపైరాతనమైన విద్య క్రీస్తుపుయొక్క పుట్టుకకు 3000యేళ్లకు పూర్వమే ప్రారంభమైనది. చరక, సుశ్రుతములు క్రీ. శ. 2-వ శతాబ్దముల అభివృద్ధిగోరికి భాషాతరము చేయబడినది. 17-వ శతాబ్దము ప్రాంతమున లాటిన్ లోనికి మార్చబడినది. ప్రాచీన విధానమయే కాదు, ఇది ప్రజల ఆనందమునకును పాత్రమైయున్నది. ఇది చతుష్టయై గవర్నమెంట్ చేయమైన వ్యాప్తి కలిగియున్నది. కాని గుణమునుబట్టి కాదు అది ఆశ్రయమునకును, ఇది చతుష్టయై గవర్నమెంట్ చేయమైన ఆయుర్వేదమునకును మానాదము. హిందూదేశముల చాల దీనము. గవర్నమెంట్లు, వీరి దేశము పుట్టిమైనది కాదు. సమయమునకు లయిననులేవు. వెలగల ఔషధములకును భోజనమునకును వారికి కత్తిలేను. పాశ్చాత్య ఔషధములు మనదేశపు స్థితిగతులకు తగియుండలేదని చాలమంది చెప్పియున్నారు. ఆయుర్వేదము ఆశాస్త్రీయమయినదని చెప్పకు ఆభావమును నూచించుచున్నది.

ఆయుర్వేదమును గూర్చి ఫిలడెల్ఫియా వాసులగు డాక్టరు స్ట్రాంగు గారును ప్రాఫెసరు విల్సను గారును, విశేషము గాల్గించి యున్నారు. మన ప్రాచీనగ్రంథములలో శస్త్ర సంబంధమును పనియున్న 170 కి పైగా వివరింపబడియున్నది. ఇండియా దొరికినదేవారికి సర్వము జనరలుగా నుండిన సర్ పాథెలోగోసు గారు సర్వము పాశ్చాత్యవైద్యమునకే యున్నదని యుచున్నట్లు ప్రయుచుకాదనియు, తేలిదేశమున నివసించి యున్నవారు సంపాదించినకొలది వైద్యుల, హాకీముల

వైద్యవృత్తుల మిక్కిలి యుక్తులమైన వరు నమ్మకము కల గురువుదనియు, నిపుడు శ్రీశ్రీశంకరులకు కనిపెట్టితిమని పాశ్చాత్యులు చెప్పుచున్న విషయములలో చాలభాగము హిందూదేశముల ప్రాచీనతల దెలిసియే యుండిన మనియు, చెప్పియున్నారు. ఆయుర్వేదమును ఖండించు వాదనములు, రాయల్, క్యాసిల్ పుక్, వైజులున్నగు మహావిద్వాంసుల యభిప్రాయముల ముందు నికపయోగము లగుచున్నది. మన శ్రుతివైద్యమునా కింపడిన ఆధిపత్యములను ప్రహించి, ఆయుర్వేదమును వ్యాంభకుండుట మిక్కిలి సుతాపకరమైన విషయము. అనరవిలు రంగాచార్యులుగారు చెప్పెను కానన సభలో విచారణకు తెచ్చిన విషయమును దొరికినము వారు నిరాకరించివారు. ఇతేవిధమున బంగాళారాజధాని శ్రీధర్మ వార డాక్టరు సిలర్ క్న సర్కారు గారి సలహావై తేలియవైద్యమును సహాయము చేయ నిరాకరించివారు. వీరిట్లుచేయుట న్యాయముగ లేదు. ఆ పుస్తకము ప్రభువుగారు ముక్కొకరి "కొగు ఇక్ష్వాకులు" ప్రారంభోత్సవము నముపును, నెమ్మ, వ.దల యేడ్లకు పూర్వము చేసినవిషయములే యిప్పుడు జరుగుచున్న వనియు, శ్రీశ్రీ గా తెచ్చిపెట్టిన తేలియ తేలియ, చెప్పియున్నారు. అవునకు టీకాలు పొడిచి తీసినసమయ టీకాలు చేయుటకై యుపయోగించు చుండిన భవ్యుకరి యను మహావైద్యుడు చెప్పియున్నాడు ఇట్టి మహానీయుని జయంతుత్సవమునే మనము జరుపుచున్నాము. పిర్మటు మన గవర్నరు కెల్లింగువేజ్ ప్రభువుగారు బొంబాయిలో గవర్నరుగా నుండినపుడు తేలియ వైద్యాభివృద్ధి విషయమున మావిన సామభూతికై క్లాఫుండి తమ యువ వ్యాధియు నిలు ముగించిరి. -మహాశవలా! మనదేశము వైద్యవృత్తి పండిత గోపాలాచార్యుల వారి, ఆయుర్వేద వైద్యాభివృద్ధికై నిరంతర కరిత్రమ చేయుచున్నాడు. గోపాలాచార్యులవారు తమ వైద్యమును తమ భవ్యుని తమ భావమును సర్వము జాభివృద్ధికై ఆయుర్వేదాభివృద్ధికై వినియోగించుచున్నాడు. వీరు తేలియన కొన్నిసార్లు ఆయుర్వేదమున సేవకు ముమ్మలము కృతజ్ఞులము. (కరతాశీర్వాదము)

గురుస్వామి శ్రేష్ఠిగారు.

గవర్నమెంటువారు ఆయుర్వేదము యూనానీవైద్యములకంటె ఎక్కువమందికి స్థితిరేఖావహము ఖండించుచు, చెప్పెను యునిసెపాల్టీవారు, ఆయుర్వేద కళాశాలకు మంజూరుచేసిన ద్రవ్యరహితము విషయము యునిసెపాల్టీ వారికిని గవర్నమెంటు వారికిని మధ్యకగవర్నమహావన వివరించిరి. మాతనరాజ్యాంగ 100వ ప్రకరణము ఆయుర్వేదాభివృద్ధి స్థానిక ప్రభుత్వ విషయములకు తేలియ మగ్రులసాలనము క్రిందకు వచ్చినపుడేమన మన ఆయుర్వేద యూనానీ వైద్యములకు తరప్రాప్తానాశయ కలుగుననియు వీని నిమిత్తమై తాముచేయవలసిన కృషిచేయుచు ముందు చెప్పిరి.

డాక్టరు అచంటు లక్ష్మీకృతి గారు.

మెడికల్ రిజిస్ట్రేషన్ ఆర్డరు ఆమోదించిన వారిలో కనోకడను. ఈభాగము ఆయుర్వేదవైద్యమునకు అవకాశమేమియు చేయదని ఆ పుటిలో చెప్పిరి. కాని, డాక్టరు, కృష్ణస్వామియ్యగారువై వీరు దెచ్చిన ఆభియోగమే ఆయుర్వేదమును శ్రీ క్లిష్టమయి నుదేశము కలిగియున్నట్లు చూపుచున్నది. ఆయుర్వేద వైద్యులకు సుఖమునకు అపకారముని గవర్నమెంటుయొక్క, అంగలై న్యులయొక్క, ఆధిప్రాయముగా తోచుచున్నది ఏకవైద్య విధానమైనను మంచిదా, ముందికాదాదాను నిర్ణయము అభ్యుత్తరమునంది చేయుచికిన్ని ఫలితమునుబట్టియే నిర్ణయము కావలయును. ఈ ఫలితమునుబట్టి ఆయుర్వేదము ఆ పాశ్చాత్యవైద్యమున కేమాత్రము తీసిపోదు. ఆభావ మొకతరుణ వారిలో నీ కాదు. పాశ్చాత్యవైద్యులలోను గలదు. ఆయుర్వేద వైద్యులలోను గలదు. అసలు వ్యాధులకు మూడువిధములుగా విభజింపవచ్చును. ఒకటి ఔషధ మేమియు లేకయే కుదురు వ్యాధులు. రెండవది మందునిచ్చియెడల నయమగునది. మూడవది కుదరనిది. మొదటికరకతి వ్యాధులకు అచార విహారములే చికిత్స. ఈ రెండును తేలియలగు ఆయుర్వేద వైద్యులకు దెలిసి నట్లు చికిత్సయులకు తెలియకాలపు. రెండవకరకతి వ్యాధులలో మధ్యపుజ్వరము, కీళ్ల నొప్పులు, ఉబ్బరము, సవాము, కేర, చున్నగునవి ఈవ్యాధులకు తేలియవైద్యులే బాగుగ చికిత్సను చేయగలుగుచున్నారు. సమర్థులగు వైద్యులు ఆయుర్వేద వైద్యులయినను సరియైన చికిత్సను చేయగలరు. ఆయుర్వేద మయ్యునికి మంచి సామర్థ్యమున్నదట నిశ్చయము. తేలియెడల సాధారణముగా కుదరని వ్యాధులు గల

వారిలోడనే వీల మన మయ్యాలయములు నిండియుండవలయును. చాలకాలము నేను మధ్యజ్వరములకు క్షయిసాగన్న మంచిమందు లేదని అనుకొనుచుంటిని. కాని క్షయిసాగలన గలగు చెవిలో గింగురు మనుట ఆకలిలేకపోవుట మున్నగు చెమగుణము లేమియు లేకయే తేలియమయ్యును చికిత్స చేయగలరని స్వామిభవమునుబట్టి తెలిసింది. ఇక మూడవకము వ్యాధులనుగూర్చి యిట్టి సభలలో చర్చింపకుండుటయే మేలు. ఇందుకుపక్షముల వ యి ద్యులు ను సమమే. ఇటీవల కొంతకాలమునుండియు నేను ఆయుర్వేదావధములను గోగులకు వాడుచున్నాను. ఈమరుగులన సాయుద్ధభవమృత వారికి చాల గుణముకలిగినది. ఇది పుచ్చుకొనుటకు అచటా లమైనది. చాల చాక. వెంటనే ముదిచ్చి పంపరమృతు. అదిగాక, చికిత్సకు పక్షునికి సాయమును మనదేశపు వైద్యము పోవుట మాననది కదా యని నా కధికమైన సంతోషము కలుగుచున్నది.

ఆ. నారాయణరావు గారు

మన రాజధానియందు కడచిన సువర్ణపు వైద్యాలయముల వృత్తాంతమును బట్టి 700 వైగా వైద్యాలయములుండినవి. 1200 లకుపైగా వైద్యులుండినార. ఇందువాదాపు 10 లక్షల జనలకు ఔషధసహాయము చేయబడినది. ఈ వైద్యులకు మన రాజధానియందలి 4 కోట్ల వై సంత్యుల జనులయినను పంచి చూచియెడల 84 తేల వై సంత్యుల జనులకు సెక్కు వైద్యుల లభించుచున్నాడు. ఈ వైద్యసహాయము అత్యున్నము. 1917లో వైద్యాలయములకు గాను 82,25,439 రూపాయల వ్యయమైనది ఇందులో నూటికి 42.20 వంతులు జీతముల క్రిందకు, 12.50 వంతుల కట్టవలయును, 14.99 వంతులు చిల్లర ఖర్చులకును 18.9 వంతులు మందులకును వ్యయమైనది. ఈజీతముల సామ్యులో విశేష భాగము ఐకోపియనులకే పోవుచున్నది. మొత్తమున వాక్కుల కోరికి దివమునకు రు 0.5-1 లు వ్యయమగుచున్నది. నాగుకోట్ల వైసంత్యులరాష్ట్రమున కంతకు కో వైద్యాలయము మామే కలకు. ఇంకెవరు బోధకులు అంగమున జరుగుచున్నది. వచ్చినవారికి వోలు దొరకును. 2000 దళాదులు వచ్చియుండ నిందు 300 మాత్రము మంజూరు తక్కినవి నిరాకరింపబడినవి. ఈవిషయమునుబట్టియు వైద్య సహాయము అల్పముని కనుపడుచున్నది. జనమయముల సంఖ్యనుబట్టియు మన ఆంగ్లస్థితి వెల్లడియగుచున్నది. అనంత పురము మండలమున వేయిటికి 828 జనములు, 85.1 మ రణములు, కడపలో 24.5 జనములు 23.6 మ రణములు, ఒల్లూలో 31.1 జనములు 45.8 మ రణములు, బ.దరు ని స్త్రీలో 23.8 జనములు 45 మ రణములు, బెజవాడలో 33.7 జనములు 43.2 మ రణములు కనుపడుచున్నది. లక్షల గొలది జనము చాలిచాలని భోజనములకును ఆహారోగ్య భోజనము వలనకు, రక్తవిరేచనములు అజీర్ణరేచనములు నిస్సారము మున్నగువ్యాధుల మూలమున చంపోవుచున్నాడు. మనదేశము చాల దీనదేశము. భోజనముకే వైద్యము లేదు. ఇట్టి సువర్ణమున మిక్కిలి చతు కయైన ఆయుర్వేద వైద్యులకుననుభవము కలుగగలదు. ఆయుర్వేదము తేలియవైద్యము ప్రజలవిశ్వాసమునకు పాత్రమైనది. ఒకచెన్న పురమునే జనరల్ ఆస్పత్రికియొ మందులు పుచ్చుకొనువారి సంఖ్య కన్న కల్లెక్ శ్రేష్ఠిగారి ఆయుర్వేద వైద్యాలయము లలో వాదాపు రెండురెట్టికలగా ఔషధసేవ చేయుచున్నాడు. ఆయుర్వేద కళాశాలలోను, వేకటరమున వైద్యాలయములోను, కన్యకాపరమేశ్వరీ వైద్యాలయము లోను వేలకొలది గోగులు మందులు పుచ్చుకొనుచున్నారు.

కాని, శ్రవ్యపరిస్థితులు ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి అనుకూలముగ లేవు. రాష్ట్రాధికారము చికిత్సయులది. ప్రజయుచ్చున మన్నించుటలేదు. పదవ ఆవరణి కాన్యాగారును, స్వతుచరము గిప్పర్లుగారును కాననసభలో నడిచిన సంతకులు ఖండించుచు, ఆయుర్వేదము సజీనమైనది గనుక నీ యింతకాలము దీనిం చియున్నదనియు, పాశ్చాత్యవైద్యులకును రాష్ట్రసహాయముండుట చేతనే వృద్ధియగుచున్నదనియు దీవరాస్త్రుయములు ననుసరించి సహనమును పరిస్థితి కల్పించబడి, సహనముగు పోటీయుండునుపుడే యోగ్యతా యోగ్యులు నిర్ణయింప బడవలయుననియు, నెంత మహోద్యమము వైసను నిరాదరణచేత రాష్ట్రము చుప్పివేత వచ్చుననియు నుడువును, గోపాలాచార్యులుగారింటి ఆయుర్వేద గ్రాహదార్థ్యము, కల్లెన్

విజయనగరం,   బుర్రా కేవలగిరిరావు.
“సాహిత్య” సంపాదకుడు.

దేశ తంత్రీవార్తలు

[వైటరు - ఏ జన్మి]

ఇంగ్లండు

రైలువేపనివాండు.
మంత్రిని సంబోధించుట.

లండను, అక్టోబరు 14:—రైలువేపనివాండు దొరతనమువారు సమ్మెకట్టు విషయమై చేసికొనిన పరిష్కారమునకు గాక కార్యనిర్వాహణము చేయు ప్రధానమంత్రిని దర్శించి రాయబారులకు ప్రారంభించుటకునుగించి చర్చించిరి. ఉద్దేశములను గురించిన సమాచారమునుగించియు వ్యవహారమును పరిష్కరించుకొన నలయునని యుండిన ప్రీతినికరించియు ధామనుగారు నడిచి అందుకు వాడు తమ సంతకమును కృతజ్ఞతచేరి.

నాకా కనివాండ్ర సమ్మెకట్టు.

మార్చెస్టర్, అక్టోబరు 14:—నాకాకనివాండ్రు సమ్మెకట్టుకలన 9 వేలమంది ప్రయోజితము ప్రయోజనము లాగి పోయెను. ఇంజనీరులు, సరంగులు, వాయువార్తలు నడుపు వాండ్లు, డాక్టరులుకూడ పనిచేసిరి. ఇదివరకు పనిచేసినవారికి తిరిగి పని యిచ్చుకొనునట్లు ప్రార్థన వారందరు పనిచేయుకొనిరి.

విమాన ప్రయాణము

ఫ్యాంకు, అక్టోబరు 14:—పాల్కు అనవైమానికుడు మల్ బోరను పట్టణమునకు బయలుదేరిన.

అమెరికా

మోంటాగు వ్యవహారము

నెవేటరు లాడ్జిగారి ఆక్షేపణ

వాషింగ్టను, అక్టోబరు 14:—మోంటాగు విషయమై సంక్షేపముగాను నడుపుచున్నది. నేడు నెవేటరు లాడ్జిగారు ప్రజలముగ నాక్షేపించి తూర్పుఖండమునందు జనాదు విజృంభించి లోకమున కంతకు ముప్పు కలిగించునని చెప్పిరి. ఫస్ట్ కు వహన ప్రమాదం దమెరికావారు బలమైన నాకా దళము నుంచవలయును. లోక సభ్యులకు కాపాడుటకు అమెరికావారు ముందు యుద్ధము జరపవలసి వచ్చును.

అమెరికా బియ్యము

లండను, అక్టోబరు 14:—ప్రెస్టుప్రతిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది,—అమెరికా దక్షిణ భాగమునందు కుటుంబము కండించువారి సంఖ్య ప్రతినిధి యొకరు ఇంగ్లండులో నున్నార. అమెరికా వారికి భర్తకు సరిపోగా తేలికలో 10 లక్షల టన్నుల బియ్యము మిగులనని వారు చెప్పిరి. 2 లక్షల టన్నుల బియ్యమును కొనికొందునని వర్తమాన అమెరికాకు తెలిసి.

మద్యా

లెట్లండు గవర్నరు మొంటు.

రిగావట్టణమునకు వచ్చుట

లండను, అక్టోబరు 14:—లెట్లండు గవర్నరు మొంటు తిరిగిరిగావట్టణమునకు వచ్చెను వాడుదేవుగోల్డు ఆటలుపాగ నియ్యకుండ బాట్లకు రాష్ట్రములన్నియు కలిసినిచేయుటకు వారు ఆహ్వానించుచున్నారు. అక్కడిస్థితిగతు లెట్లున్నవో యధార్థము తెలియుటలేదు. కన్నులు బెర్మంట్లు గారు తమనే సలో రీగావట్టణము నంతకు పట్టకొనియుండలేదు. సరికిదక్షిణ భాగమునందున్న పేటలను మాత్రమే వారు పట్టకొనగలిగిరి. ఇప్పుడు వారి నక్కడినుండి తరిమివేసి.

బాల్టిక్ రాష్ట్రములు; లెట్లండుస్థితి.

కోలనుపాగన, అక్టోబరు 14:—12 వ తేదీ నాటి ప్రతిపక్ష ప్రకటనము: మిటాడికను వెట్టులు మరల ద్వైవా నడిచి పాటగలిగిరి. ఇప్పుడు సరిగ్గాదమతీరము సరిగా కరిగిప్రాంతములకు ఆక్రమించు కొనుచున్నారు. అన్నిచోట్లను గూడ వైవిధ్యము లెరిపేయిగ గోలబడుచున్నార. ముత్రిగ్గమువారు నేడువలె కొన్నివారు గవర్నరు మొంటు ఉద్దేశములు 10 వ తేదీన నుండెనుకేరి. కాని ప్రధానమంత్రియొ, న్యాయశాఖా కర్మముల నిర్వహణ గా కేరెందరి కొర్లండునందిరి జర్మనులు సంధి మరలకు ప్రకారము నడచుకొనరు గావున నింక జనరలు దెబ్బకొడుటగాని కోరిక నంగీకరించుటయే ముందినది వెట్టిమి కత్తిరిల్లయు వ్రాయు చున్నది.

జర్మనీ

మార్షివరాజయ కారణము.

బెర్లిన్, అక్టోబరు 14:—జర్మను యువరాజు మార్షి యుద్ధమును గూర్చి పేయజ్జీవీకండుచు వత్తిక లోక శాఖను వ్రాసెను. వైవిధ్యముల తెలివి తక్కువలన గలిగిన మహాపరాజయ మదియొక్కటియే. వారు వైవిధ్య రీత్యా విజయమునొందుట కష్టము 1914 వ సంవత్సరాంతమున నె యతనికి విశదమయ్యెను. పిమ్మట నతడు ప్రాన్సుతో సంధిని నరించుకొన గోరెను. యుద్ధముచేయున రాజకీయనాయకులు బాగుగ పనిచేయలేదనియు, ఆర్థిక రీత్యా ఇంగ్లండుతో నొక యొడంబడిక నొందించు కొనవలసి యుండెననియు నతడు వ్రాయుచున్నాడు.

జర్మనుల ప్రయత్నములు.

బెర్లిన్, అక్టోబరు 14:—అధికారు లిట్లు చెప్పుచున్నారు. బాల్టిక్ రాష్ట్రములోనున్న వైవిధ్యము చెప్పినమాట వివరమున వారికావర సావగ్రీ ఏమియు బోకుండ లేదు. అచటనుండి మరలుచున్నవారికి మాత్ర మహార సావగ్రు లంపలమిచ్చుచి. బాల్టిక్ రాష్ట్రములకు మునుపటిగాని, జన్మపుటగాని మరయుగాని పోహడదని యుత్తర పీఠము బడెను. మందుచున్న లభింపకుండగూడ కగిన యేర్పాటు లానరింపబడినవి. వాండరు గోల్డుజ్ గారు 12 వ తేదీని జనరలు ఎలెరుచోట్లు గానికి నేనాధిపత్యము నొసరి. ఇంతలోనే బెర్లిన్ నకు వచ్చెదని తెలియుచున్నది.

చీరాల పురపాలక సంఘమువారి యసమ్మతి.

(మాప్రత్యేక విశేషము.)

చీరాల, అక్టోబరు 16:—చీరాల యూనియనుకు మ్యూన్సిపాలిటీగా మార్పుట కరెరెమి యాక్షేపణలకు తెలి పెదవో వాటిని తెలుపుకొనుట కింకనాగు వారుల క్యర ధి నీయులనిన దని చీరాల ప్రజలు గవర్నరు మొంటువారి గారి టి. ఆక్షేపకవిజ్ఞాపన లిష్యును తయారుచు చున్నది. ఈ నామగు వారులలో అధికారుల కంపలదగలవు. లోగడ యూనియను కు కష్టమునకు నుండిన సి. ఆర్. వేంకటేశ్వర్లుగారి యాజమాన్యము నిన్నటి దినము వెద్దంపొరంకపథ జరుపబడెను. యూనియనుకు మ్యూన్సిపాలిటీగా మార్పుకలదనియు, అట్లు మార్పుటకు తెలుపు కారణములు బాగులేవనియు, నూచనము చాల అన్యాయముగ నున్నదనియు సభవారు తీర్మానించిరి. పాఠము తెలిపిన కారణములు చాల న్యాయముగనుండుటను జూచు ప్రాతాధికారు లట్లు మార్పుట ప్రజల కష్టములేదని యూరకుండ్రి. పిలయిచ్చుమలేవో ఆకారణములు విజ్ఞాపనలో తెలుపబడున. లాంఛనార్థముగా కొంతమంది ఎట్టివాక్యము లేనివారూ చీరాలలో మ్యూన్సిపాలిటీని పెట్టు కలయుననియెంచిరి. కాని అట్లుచేయుట ప్రమాదమున కను కూలముగ నుండెను. మ్యూన్సిపాలిటీ పెట్టగోరువారు ప్రభాధి స్థితిను దంత అభిమాను కలవారు కాదు. అయినక ఫూరికా ధికారులు వారి మాటలను విని అందును గూర్చి యుత్తరప్రకృత్య త్రరణులను నడుపుచున్నారు. ప్రజల కష్టములేక పోయినను బలంతయుగా వానినెలకొల్పు నెంచుచున్నారు.—కంత్రివార్త

కచ్చిమోతర ప్రాంతములస్థితి

అక్టోబరు 16-వ తేదీ నాటి ప్రకటనము

కర్రామున కుత్తరమున సంతయు నెమ్మదిగ నున్నది. దోపిడిముకలు కొన్ని టోచిలో బయలుదేరిన వని తెలియు చున్నది. 12 వ తేదీని కొటలాలా, అదిభిజరా మహమ్మదు అక్బరులలో కొండలు దోపిడుల నొసరించిరి. 13-వ తేదీని మూంపు సమీపమున నిటీవల యుద్ధము జరిగిన చోటున కేగిన దళము అచట క్రువులు లేకుండుటవలన దెబ్బలు తగిలినవారి నానందము కంపి మరలవచ్చిరి. మన విమానములు మిర్జాపూర్ సమీపమున 200 మంది కొండవారిని జూచి వారిమీద బొంబులను మరకెరంగులను ప్రయోగించినవి. చౌచనాను నులై మాకు ఖేలుల సమీపమున కొన్ని పోచిందాళిరిములనున్నవి. వారు శీత గ్రహము వచ్చులోట ఇండియాలోనికి రానెంచు చున్నారు. భోష్టులకు మూడు ప్రతిఘటన వెన్నకొను చున్నారు. 20 గురు మాలిక్కుల నెమ్మదిగా కాబూలున కంపి. తక్కినవారు ఎన్నెకలు బాగులేవని మరలి.

బెల్గాచిస్థానములో సంతయు నెమ్మదిగ నున్నది. సంవత్సరారంభములో వైద్యమును నిదచిపొయిన వైవిధ్యము దండింపబడి వారి స్థానే మరకొంతమంది వైవిధ్యము నియమింప బడినది. వారు దొంగిలించిన కుపాటలు మరల స్వాధీనము చేసి కొనబడెను.

శ్రీ మైలవరం బాలభారతి సమాజమువారు ఈనెల 18-వ తేదీ శనివారం రాత్రి బెజవాడలో

బొబ్బిలి యుద్ధనాటకమును

ప్రదర్శన మొనరింతురు.

తేట్లవివరం:—రు.2, 1-8-0, రు. 1, అ.8, అ. 4. (1839) కె. వట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

శ్రీ గోఖలే నాటకసభ — బ్రాహ్మణకోమారు.

బావట్లలో ఈనెల 18-వ తేదీ శనివారము

సత్యహరిశ్చంద్రీయము

రూపకనటనాలోమణి యగు బ్రహ్మకృష్ణ హాస్రసాద రావుగారు హరిశ్చంద్రుని పాత్రను భరింతురు.

బ్రహ్మాండం సుబ్బారావు, (వెసిడెంటు.

తణుకు డి॥ము॥ కోర్టులో

S. C. No. 535/05

నోటీసు.

వాది.—శ్రీరాజా పార్థసారథి అప్పారావు బహద్దర్ జమిందారుగారు.

ప్రతివాదులు.—సత్రి గజా జగన్నాథం కరయరా. పాటదారు:—తిప్పర్తి రత్నమ్మ.

పిటిషన్లు.—చామర్తి కుబ్బారాయణుడు కరయరాలు.

ఈ నెంబరులో పిటిషన్లు వచ్చిరిక రద్దుకాలనిన దనిన్ని ఆస్తి తిరిగి పిటిషన్లు వచ్చిరిక కలసికదనిన్ని పిటిషను వెట్టియున్నారు. అందువలన పాటదారు తిప్పర్తి రత్నమ్మకు యెన్ని నోటీసులు చేయుచునది తప్పించుకొనుచున్నది. వాయిదా 27-10-19. వాయిదాకోజాను పోషయి ఆక్షేపణలు వ్రాసే తెలుపుకొనియెడల యెన్నిన్నీ గా వుత్తర్యము కాబడును. (1840)

T. Suryanarayana Rao, Pleader for Petitioner.

నెల్లూరు జిల్లా జడ్జికోర్టు.

వి. ఏ. నెం 337 రు 1919

డి. ఆర్. నెం 1842 రు 16-10-19

పిటిషన్లు:—1 నెంబరుల పెదకొండయ్య, 2 చడరాల పెదనుబ్బయ్య.

రిస్పాండ్:—అప్పన శ్రీనివాస రామాకజ చిరస్వామిలవారు వగైరాలు.

సింగరాయకొండ శ్రీలక్ష్మీ సరసియు స్వామివారి భక్తులందరిపక్షమునకు రిస్పాండిటులవై వావాచేయుట కను మతి నొసంగవలెనని పిటిషనులు దరఖాస్తు చెప్పిరి. 8-11-19 వ తేదీని వగైరాలు 11 గంటలప దరఖాస్తు విచారణ జరిగెను. అందుకు ఆక్షేపణలు గలవారు ఆ నామ వ్యవహారముగా కోర్టుకు వచ్చి ఆక్షేపణలను తెలుపవలెనని యందుములముగా ప్రకటించడమైంది. 18-10-19 వ తేదీని ఈ వుత్తర్య మొనారు దస్కరులతో చేయబడినది.

వై. వేణుగోపాలశ్రేష్ఠి, జిల్లా జడ్జి.

(1842)

న.మ.క.ము

నచ్చునిది వాపీను పుచ్చుకొనెదము.

బంగారు, వెండి, రాళ్ళనగలు

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి,

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

నగలవర్తకులు, మదరాసు.

నగలు నాణ్యముగాను, భూమిలోదకు సుయోగ భరలకు విక్రయించబడును. కయారున లేనివాటిని అతిక్రమముగా కాలరాచునలెక కయారుచేసి ఇవ్వబడును. ఒకసారి ఆర్డరుయిచ్చి నగలు కయారు చేసుకొన్నవారికే నమ్మకవిషయము తెలుసును. (1848)

ఆంధ్రదేశ వార్తలు

కృష్ణా జిల్లా పట్టణ ప్రభుత్వము ఈ నెల 12 తేదీ ఆది వారము సాయంత్రము త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరిగారు సంస్కరణములను గురించి 2 గంటలపాటు దీర్ఘవివాదము గావించిరి.

క్రొత్త గ్రంథాలయము:—దక్షిణ విజయదేవి నాడు, తిరుత్తణికి సమీపమునందు కేలంకేరి గ్రామమున 'కృష్ణానిలయ' భాండారము స్థాపించబడి గ్రామస్థుల సహాయముచే జవహర్దముగా జరుగుచున్నది.

శ్రీకృష్ణదేవరాయగ్రంథాలయము, విశాఖపట్నము:—ఈ గ్రంథాలయమువారు దసరావర ప్రయోజనమున 800 మంది ప్రుద్ధి పేదలకు అన్నదానము చేయించినారు. ఇట్లు ప్రతిమాసమున కొంతమంది నిరుపేదలకు పైకేరిని జరిపించెదరని నిశ్చయము నంతట చుకుచున్నది. —ఒక విలేఖరుడు

పుష్పకల్పకర్త:—బాకట్లబోర్డు ప్రామాణ్యము స్థాపించుటకు వల్లది కంకటికల్పకర్త సహాయమునంద ధూళిపూడి హిందూ మధ్యమ పాఠశాలలో పుష్పకల్పకర్త గతి ఈ నెల 8వ తేదీని ప్రారంభి కబడినది కొటవారాయణ శాస్త్రిగారు కలుచున్నారని నున్నాడు.

నెల్లూరు డిస్ట్రిక్టు కాలనీ కమిటీ:—ఈ నెల 20 తేదీ సోమవారము సాయంత్రము 6 గంటలకు నెల్లూరు జిల్లా కాలనీ కమిటీవారు బోనుపాడులో సభ మాచుదురు. ఆలోచించబడు విషయములు: 1. డిక్షనరీ నెలలో గవర్నరు గారు నెల్లూరుకు విచ్చేయు సమయమున కమిటీ తరపున ప్రతినిధి సంఘమును నియమించి కెల్లింగడకో ప్రభుత్వమున నిజీరింపవలసిన యోజనలను నిర్ణయించుట. 2. సంఘములో ఇటీవల భాగిడిన యద్యోగములను భర్తీచేయుట.

ఆంధ్రవిద్యాభివృద్ధి సమాజము, జమిందార్ పురము:—ఇది 1918 వ వత్సరము స్థాపించబడినది. ఇందు డిప్యూటీ మేంబరులున్నారు. వీరు బంగారాజేశ్వరుని దున్నప్పడికి, తమమాతృభావమునకు భక్తిభావము దాని నున్నకడకలొకటి దెచ్చుటకు దృఢము సంకల్పము కలిగి పుస్తకభాండారము నొక్కటినినిపిరి. దీనికి సహాయముగా వార్తాపత్రికలకు, కాంధ్యగ్రంథములకు మొదలగునవి కేరీ వీరు తరఫు దీపముల యందు నాటకములనాడి వారివలన వచ్చిన ద్రవ్యమున వైకార్యములకు వినియోగించుటయు, మండికార్యములకు తోడ్పాటు నొసంగుటయు కలదు. ఇట్టి యీ సమాజమున దినదినము ప్రవృత్తునదేకము దెచ్చుచున్నది. సింహగారిని పరమేశ్వరుడు రక్షించుగాక. —అంధాభిభూని.

సోమేశ్వర గ్రంథాలయము, కల్లూరు, ఒంగోలు తాలూకా:—ఈ గ్రంథాలయము 1913-14 తేదీని కొండలని విద్యార్థుల పాఠములకు స్థాపించబడినది. పెద్దలు తమలో తాము కలహమును పెంచుకొని నియోగుల యెడ వైదికము, వైదికుల యెడ నియోగులు విముఖులైయున్నను, విద్యార్థులు చేయుదానికి వారధురాక యెవరికి కలహమునకసహాయము వారు చేయుచున్నారు. చాలమంది చందాదారులుగా చేరినారు. కార్యదర్శిగాను విద్యార్థులు కమిషనరు గూర్చి యితరప్రజలకు లభ్యమగు కౌతుక గ్రంథాధికారిగా ఇతరకుల వారికి సమృద్ధిమగువారును గ్రామమునంతట యందువారును కుంకుటూరి చెంచురామయ్యగారి కేర్యరచికొనిరి. ఇప్పుడు గ్రంథాలయమున 3000 పుస్తకములుగలవు. శ్రీచెలికొని లత్తారావుగారు తాము ప్రచురించిన కొన్ని గ్రంథములను వితముగా నిచ్చెదమని నుడిచిరి. —వెల్లిబొట్ల రామచంద్రరావు, కార్యదర్శి.

అయితా బాలబోటుయ్య శ్రేష్ఠి గారి నిర్వాహము:—బాలబోటుయ్యగారి జన్మస్థానము కురిచేడు. వీరు 1878 వ సంవత్సరములో రూపాడు గ్రామమునందలి అయితా సుబ్బయ్యగారికి దత్త స్వీకారమునకు వెళ్లిరి. వెళ్లిన 20 సంవత్సరములకు తండ్రి సుబ్బయ్యగారు స్వర్గస్థులైరి. తరుపతి బాలబోటుయ్యగారు తండ్రిగారి భావ పరమై యెన్నియో ముక్తకార్యములు చేసిరి. వీరు స్వతంత్రాధికారమునకు వచ్చిన కొన్నియేండ్లకు శ్రీ చంద్రమూర్తిస్వరస్వామి పేర నొక యాలయమును కట్టించిరి. నుమారు 25 సంవత్సరములనుండి యాలయమున

“దక్షిణ హిందూదేశమునుండి నేర్చుకొనవలసిన దెబ్బ”
నిన్న సాయంత్రముల గోల్కొత్త మండలమున సర్ తేజ ప్రసాద్ సర్వాధికారిగారి నిరుదయమై ఉపన్యసించిరి. సర్ పి. ఎస్. శివస్వామయ్యగారు క్రాంతి సాధకత్వము వహించిరి. ఉపన్యాసకుడు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయపు గ్రేడ్ ఛాన్సలర్ గా 4 సంవత్సరములుండిరినయ్య, బెంగాల్ శాసన నిర్మాణసభయందు విశ్వవిద్యాలయ ప్రతినిధి యనియు, లండనుయందు జరిగిన ఇంటర్నేషనల్ కాంగ్రెసు ఆఫ్ యూనివర్సిటీ సందర్భములకు విశ్వవిద్యాలయ పక్షమున ఆహ్వానింపబడిరినయ్య చెప్పిరి.

ఉపన్యాసము.
సర్వాధికారిగారి రిట్లుపన్యసించిరి. —నేను మాత్రమును ముఖ్యము చేయుచున్న ఒకవిధముగ యీ దూరప్రజ్ఞేమే నాకు సంతోషము కలిగించుచున్నది. ఈ రాజధానివాస వాకిచ్చిన స్వాగతము నేమనవలెను. చెప్పెపు డేకస్థులు మన్ను తిన్న సాయుధులై ఉత్సాహరహితులని బెంగాలువారు చెప్పుకొనుట మిక్కిలి దోషము. బెంగాలువారు ఈ రాజధాని వారినిమాత్రమే నేర్చుకొనవలసిన విషయములనేకములు గలవు. పురాణకాలములనుండియు దక్షిణదేశమునకు, ఉత్తరదేశమునకును సంబంధము గలదు. దక్షిణదేశమున రహస్యమైనదని పురాణములందున్నది. ఉత్తరదేశపు రాజపుత్రుడగు శ్రీరాముల వారరజ్యవాసమంతయు దక్షిణ దేశముననే కదా జరిగెను. రాజుని జయించిన వానరసేన పుట్టుభూమి యితేదా! రామానుజుడు, కంకరుడు దక్షిణ దేశపులైనను ఉత్తరమునకు వెళ్లి మరకథాపస మొనరించిరినది. ఈవిధముగా ఉత్తరమునకును దక్షిణమునకును ఎడతెగని సంబంధము కలదు. తనవలనములను నేను చూచినప్పుడు ఈ దేశపువారి విషయమున తగిన శ్రద్ధ పుచ్చుకొనలేదని ఊహించితిని. క్రస్తుతము విశ్వవిద్యాలయము వారి కివిషయమున జరిగినవిషయము చేయుచున్నారని తెలియుచున్నది. తనవలనములు పూర్వీకుల ఉన్నత శిల్పవిద్యనైపుణ్యమున తెలియజేయుటయట్టి ఈ విషయమున తగిన పరిశోధన లోనవచ్చిన మన పూర్వోన్నత్యము స్థాపిత మగును.
ఈదేశపు పాఠశాలలు బెంగాలుదేశపు పాఠశాలలకన్న అభివృద్ధిచెందియుండుట మిక్కిలి సంతోషకరమగు విషయము. కాస్త్రుతేల్లెలకు పట్టణముల నేకములుగలవు. శ్రీలకణ శాలలనుబట్టి అభివృద్ధి చెందుచున్నది. ప్రతికళాశాలయందును విద్యార్థులు ఉత్సాహముతో పాటు పడుచున్నారు. విద్య అభ్యసించుటకు అనేక సౌకర్యములు కలుగజేయబడుచును. విద్యార్థిప్రియ దేశముయొక్క సంపదలను వృద్ధిజేయుగలదు మందనములలో సభ మాగినెను.

ఆశ్చర్యము:—కలకత్తా నగరమున భారంగీ హోటలు నందున్న ఇవాన్సుగారిని చూడవచ్చిన కర్నాటక యవాన్సుగారిగదిలో తుపాకితో కాల్పుకొని ఆశ్చర్యము గావించుకొనెనని తెలియుచున్నది.

దీపావళి మహోత్సవము:—యశ్వతి నక్షత్రమున గొట్టములును చాల తిక్కునగా నుండుటచే దీపావళి ఉత్సవమునకు విద్యుచ్ఛక్తిని అందజేయుటకు నది బొందాయె ఎలక్ట్రిక్ కంపెనీవారు ప్రకటించిరి. వారికి రావలసిన సాయమును సరకులను నెలలోగూడ వచ్చునని తోచును. కాన దీక్షించునెలలో సంధిఉత్సవముల సందర్భమున గూడ వారు కత్తి నందజేయుట మదిరి.

జరుగుచున్నది. ఇప్పటికి నుమారు 80 వేల రూపాయలు వ్యయమైనది. పది యింకా పూర్తికాలేను 10 వేల రూపాయలు వ్యయముతో అలయప్రసక్త రథము చేయించిరి. కొన్ని రేటాకములను కొన్ని బావులను త్రవ్వించిరి. గొప్పవనమును చేయించిరి. బీదబాహ్యుగోత్రముల కుపసమునాది వివాహములను చేయించిరి. తారాచంద్రియము సావిత్రి మొదలగు కొన్ని గ్రంథములను లేటెయిగున వాగ్గియించి కొన్ని వేల కుతుల నచ్చొత్తించి పేరాళమైన పుస్తకదానము చేసిరి. కొందరికి భూదానమిచ్చిరి. ముగ్ధ వాసము గోదాము మొదలైన వన్నెయొచ్చెనని. ఇంతేగాక మహాత్మా జేతరచేప్పిడింపబడుచున్న బీదజనుల కెందరికో అన్నదానమును చేసిరి. కర్నూలుజిల్లా బోర్డుమెంబరుగ నుండిరి. వీరికి సంతానములేదు. సంవత్సరము క్రింద వీరిభార్య స్వర్గస్థురాలైనది. ఇతరులెవరు భర్తకార్యమును చేసినకు వీరి దర్శనమును కొంతవత్సర కలిగియె యుండును. ఈ భర్తాత్మకు నెలనుండి సంజావ్యాపారే పీడింపబడి తరలోకమునుగూర్చి వెళ్లి నందు కౌత్యము చింతించుచున్నాడు. —ఒక విలేఖరుడు.

సంధిపక్షములు-అంతర్జాతీయ సంబంధములు
నిన్న సాయంత్రముల వై. యం. సి. ఎ. భవనము గా. తరలెండు ఇ. యం. మెక్స్మియల్ గారు “సంధిపక్షములు-అంతర్జాతీయ సంబంధముల” విషయమై ఉపన్యసించిరి. గా. వ్యాయముగ్గి కుమారస్వామి శాస్త్రిగారు క్రాంతి సాధకత్వము వహించిరి సభాధనమంతయు ప్రేక్షకులలో నిడియుండెను. అనేకమంది శ్రీమద్రాజు సభకు విజయ మొనర్చిరి.

ఉపన్యాసము.
గా. మెక్స్మియల్ గారి రిట్లుపన్యసించిరి:—యభ్యుత్థాన సంద్ధి జరిగినప్పుడు యూరపుదేశము ఉన్నది విషయమై నేటిదినము నేను ఉపన్యసించెదను. యుద్ధము అంతరించింది. ఉధయోత్కములవారును రాజదేశినిని సంధిపక్షముల సంగీకరించిరి. ఇంగ్లను కొన్ని ప్రజలకులందు సంగ్రామము జరుగుచున్నది. యుద్ధము చేయవలెనను ఉత్సాహమును క్రొత్తమును జనులకు వదలలేదు. ఆ యిదు సంవత్సరములు జరిగిన యుద్ధపుఫలము నింగ్లను అనభవించుచున్నాము. కొన్ని దేశములు అల్లకల్లులములపాలగుట అశక్యకరముకాదు. దేశము నందును పక్షకులన్నియు మారింది. అంతర్జాతీయ వర్తకమున కనేక అంశములు సంధించింది. ఈ యుద్ధము సుఖములను, శత్రువులకు కలకలించు చేసింది.

మిత్రమండలివారు భర్తాపక్షమునకై యుద్ధమొనర్చిరి ఇట్టి యపేక్షియూ వారు మాత్రము స్వలాభమునకుడే యుద్ధమొనర్చి.

సంధిపక్ష వారనేకవిక్రుశమస్వలము పరమగుండువలెను. జాతీయత యనగా ఒకచేరంపుమున నుండుట. ప్రతి జాతి వారికిని తేనీ రాజ్యముండవలెను. రాజ్యముల చాదుల నిర్ధారణ మొనర్చునపుడు యీ విషయమును గమనింపవలెను. రెండుజాతులవారు ఒకచే రాజ్యమున నుండరాదు. ఇట్లు చేయుట కష్టము. క్రస్తుతము అర్థిక భూగోళ చారిత్రక విషయములపట్టి రాజ్యపుచాదులు నిర్ణయింప బడుచున్నది. పోలెండు విషయమున చాదులు ఏప్పుడును ఎంతయో కష్టము.

నానా జాతుల సమ్మేళన మున్నయెడల మిక్కిలి ఉపయోగకరము. ప్రెసిడెంటు ఎల్బిక్ గారు ఇట్టి సమ్మేళనముండవలయునను దృఢాభిప్రాయము గలవారు. ఈ విషయమున భిన్నాభిప్రాయము గలవారందరు విల్పకుగారికి ఆదు చెప్పుచున్నారు. ఇట్టి సమ్మేళన మొకటి స్థాపించబడిన చిన్న రాజ్యములకు మిక్కిలి సహాయకరముగా నుండును.

అగ్రాసవాధిపతిగారు ఉపన్యాసమునకి ప్రేక్షకులపక్షమున వందన మొనరిరి. అగ్రాసవాధిపతికి వందన నమరకణముతో ఈసభ మాగినది.

The Municipal Committee of Lahore at its General Committee Meeting held on the 27th September 1919 proposed that provision of part 2 of Punjab Compulsory Primary Education Act No. 7 of 1919 be introduced within the area of Lahore Municipality. A notice as required under the provisions of the act has been issued asking all persons likely to be affected thereby to send their objections in writing to the Secretary, Lahore Municipal Committee within 80 days from the date of the notice. Along with the notification paragraph 2 of the act relating to the duties of parents to send boys to school, reasonable excuses for non attendance, school accommodation equipment and staff, remission of fee, penalty for neglect by parent, unlawful employment of boys, etc., are also published.

మదరాసు అందు సదరకమరాటు రైల్వేకంపెని లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది)
నో టీ సు (1831)

బేరీఫోర్జియండి మీంజూరికి హోవునట్టి నె: 9 రు డౌన్ బెడవాడ స్వాసంజరు బండియొక్క కాలవరిమితి 1919 వ సం॥రం అక్టోబరు నెల 21 వ తేదీ మొదలుకొని ఈ క్రింద కనువరచబడిన ప్రకారము స్వల్పముగా మారును.

Table with 3 columns: Station (Station Name), Distance from Madras (Distance from Madras), and Distance from Madras (Distance from Madras). Rows include: బేరీఫోర్జి (Beri Fort), కొరుకుపేట (Korukupeta), తండియాపేట (Tandiyapeta), తిరువల్వూరు (Tiruvallur), ఎన్నూరు (Ennore), మీంజూరు (Mannargudi).

World's News.

(Reuter's Agency.)

England

Railway Strike Settlement. Genuine Desire on Both Sides.

LONDON, October 16. In accordance with the strike settlement, the railway men's executive to-day interviewed the premier regarding the resumption of negotiations, after which Mr. Thomas expressed pleasure with the prevailing spirit, atmosphere of the meeting and genuine desire on both sides to effect a settlement.

Russia

The Baltic Provinces. Position in Lettland. Germans Cannot be Trusted.

LONDON, October 16. COPENHAGEN:—A Lettish "communiqué," dated the 12th instant, says the Letts have succeeded in recrossing the Dyvina in the direction of Mitau, and are occupying the suburbs of Riga on the left bank. Mobilisation is in full swing everywhere. The Cabinet, the National Council, and Government officials moved to Wenden on the 10th instant, but the Premier and the Minister of Justice have now returned to Riga. The entire Lettish Press expresses its acceptance of General Bermond's offer of armistice on the ground that previous experience shows that the Germans in command cannot keep treaties.

German Measures.

LONDON, October 16. BERLIN:—A semi-official statement says that complete stoppage of provisions to subordinate troops in the Baltic, except those returning, was ordered on the 11th October, and all passenger traffic to the Baltic was immediately stopped. Sharper measures have also been taken to make supply of ammunition impossible. Von der Goltz transferred his command to General Eberhart on the 12th instant, and is expected in Berlin shortly.

Lettish Government Returns to City. Attempts to Secure Baltic States Co-operation.

LONDON, October 16. The latest news from Riga is that the Lettish Government has returned to the city and is making big effort to secure the co-operation of the Baltic States against Von der Goltz. The situation however is very obscure, although it is now clear that Colonel Bermond, with his Russo-German Army never captured the whole of Riga, but only the suburbs south of the river from which he has now been driven out.

France

'Liberte' on 19.7 French Offensive.

LONDON, October 16. PARIS:—The Liberte gives what purports to be F. M. Foch's report on 19.7 offensive. F. M. Foch expresses opinion that, although the desired results were not attained, the offensive constituted a real success for our arms under the threat of preparation of an offensive, the Germans refusing the battle evacuated the area of two thousand kilometres freeing one-eighth part of the invaded territory besides resulting in the capture of fifty-three thousand prisoners, eight hundred guns and thousand machine-guns. The offensive freed the Italian and Russian fronts and placed the initiative in our hands. The Liberte also quotes Foch as saying that, if Mr. Neville had been allowed to continue the operations in 1917 Northern France might have been freed sixteen months earlier.

Another Shipping Strike.

LONDON, October 16. MARSEILLES:—Nine thousand passengers are held up here, owing to another shipping strike, including the engineers, stewards, wireless operators and doctors. The strike is due to the refusal to reinstate some men who previously struck.

LONDON, October 16. PARIS:—The aviator Poulet left this morning on his flight to Melbourne.

America

America's Surplus Rice.

LONDON, October 16. The "Times" says that a representative of the southern rice growers' association of the United States, who is now in England, says that America's surplus rice is of a much finer and of much better quality than the Asiatic. Offers for two hundred thousand tons have already been made to the United States.

Shantung Provision of Peace Treaty. Senator Lodge's Vehement Denunciation.

LONDON, October 16. WASHINGTON:—Senator, Mr. Lodge, the republican leader today vehemently denounced the Shantung provision of the Peace Treaty on the ground that Japan was building a far eastern empire which would threaten the safety of the entire world. Mr. Lodge urged the maintenance of a superior navy in the Pacific, as a safeguard, when the United States would be involved in another great war to preserve civilization.

Germany

Failure at the Marne. German Lack of Leadership. Ex-Crown Prince's Admissions.

LONDON, October 16. BERLIN:—The "Tägliche Rundschau" publishes a letter from the Ex-Crown Prince, saying that the battle of the Marne was only such a grave failure owing to army leaders losing their heads. It was clear to him in the autumn of 1914 that the war could no longer be brought to a successful end by military means, and he then wished to conclude peace with France. He further complains of lack of real political leadership during the war and the failure to make peace with England on the basis of an economic compromise.

Indian Telegrams.

(ASSOCIATED PRESS)

Simla

N. W. Frontier Situation.

SIMLA, October 16. A press Communiqué dated 16th October says:—An is quiet north of the Kurram. Several small raiding gangs are reported out in the Tochi, and minor raids occurred at Kot Lais, Achin Khazra and Muhammad Akbar in Derajat on the 12th instant. The Column which proceeded to the scene of the recent fighting near Munjhi on the 8th instant, saw no enemy and returned after evacuating the wounded. Our aeroplanes caught 200 tribesmen in the open near Muzail in the Tochi and effectively combed and machine-gunned them. A few rowing encampments were seen near Chanchwan, and the Suleiman Khel, anxious to emigrate to India for the winter, are collecting up the Gomal of the Mahsud deputation to Khosht. Only about 20 mules have been selected and sent to Katul. The remainder have returned annoyed at the selection and after suffering considerably from sickness while at Katul.

All is quiet in Baluchistan. Some militia who deserted earlier in the year were rounded up and wiped out by another party from the Zhob militia the stolen rifles being recovered.

The Punjab

Mr. C. F. Andrews' Arrest at Amritsar Explained. Sensational Revelations.

LAHORE, October 16. In the course of a letter to the press Mr. C. F. Andrews after giving an account of the circumstances under which he was arrested at Amritsar on the 12th May and deported writes:—It was not merely on the ground that I was asked to represent certain leading Indian newspaper that my admission to the Punjab was refused. It would seem to me to be practically certain that if I had gone into the Punjab on my own account as an independent enquirer I should have been equally refused admission. Since the day when I saw with my own eyes Jallianwala Bagh and the street at which the crawling order was given I have ceased to wonder why I was turned back from Amritsar station and deported.

Bengal

Dacca Mohurrum Incident.

DACCA, October 16. The Mohurrum procession incident has come to an amicable settlement out of court. On the 6th instant when the Mohurrum procession was passing near Chowk "Bazar" some Mahomedans assaulted several members of the Gurkha Military and Armed Police, and some leading Mahomedans approached the authorities and the matter was referred to arbitration for settlement and a conference was held, which was attended by the Superintendent of Police, the Commandant of the Military Police, City Superintendent, the Nawab of Dacca and prominent Hindu and Mahomedan citizens. It was decided that the culprits should pay Rs. 100 to the injured policemen and Rs. 100 to the cyclone relief fund. It was further decided that leaders of the Mohurrum procession should offer an apology on behalf of the assailants. Accordingly a meeting was held yesterday under the Presidency of the City Superintendent, Mr. E. Brown, at which Mahomedan leaders offered an apology and Rs. 200 was paid to Mr. Brown.

Mysore

Peace Celebrations.

BANGALORE, October 16. The Hon'ble Mr. Cobb, Resident in Mysore, presided this noon over a meeting at the Residency of official and nonofficial representatives of Europeans and Indians of the Station to consider the arrangements in connection with the peace celebrations in India which would take place on the 13th December and subsequent days. Major-General Cross Baratt was also present. Mr. Cobb read extracts of the letter of the Government of India on the subject, and also suggestions made by the Committee appointed by the Government of India to consider the nature of the celebrations that should be held in India. Mr. Cobb said that the Government of India had made generous contributions to the local Armistice celebrations in November last, and he had again requested them for a contribution towards the peace celebrations, and then the celebrations would greatly depend on the amount they could get from the Government of India. On the motion of Mr. Cobb, a Committee

was formed, with Mr. Tasker as President, to make necessary arrangements for holding the celebrations. Rao Bahadur Annaswamy Mudaliar and the Hon'ble Mr. Cobb announced a contribution of Rs. 500 each towards the celebration fund.

Guntur

Constitution of Chirala Municipality. Chirala Public Protest.

CHIRALA, October 16. Chirala public request the government to give an extension of four weeks time to receive the protests against the constitution of the union into a municipality. The memorials for the same are under preparation and will be submitted within the extension of time prayed for. A large mass meeting under the presidency of Mr. O. K. Venkateswarlu the late Union Chairman and Taluk Board Member was held yesterday in which a resolution that a protest be sent to the government against the constitution into municipality was unanimously passed. The reasons are serious. The proposals are wholly unjust. The former officers of the district in consideration of the weighty reasons now to be set forth have ordered that the constitution of the Chirala Union into a municipality is against the well being and wishes of the poor. The irresponsibilities in the place have conceived the idea of a municipality for fashion's sake, but it is not consistent with the progress of the people which they have not at heart. The local officers took up the question, opened the correspondence and are about to force it upon the people against their will.—(By wire.)

News in Brief.

As the departure of the S.S. "Prinze Hubertus" which was to convey the next homeward English mails has been postponed, the mails will be forwarded from Bombay by the S.S. "Deita" sailing on Monday, the 20th instant.

At the Calcutta High Court, Mr. Justice Rankin yesterday released on bail Lieutenant Scruck, Assistant Controller of War Materials, who was committed to the High Court Sessions by the District Magistrate of Anupore on a charge of criminal breach of trust.

The General Superintendent, Eastern Telegraph Company, Bombay, reports the following delays in the transit of cablegrams:—Bombay to London full rate, two days and deferred, six and half days; London to Bombay full rate, one day; and deferred two days.

It is notified for public information that the rate for three months treasury bill will be Rs. 99 annas 2 percent with effect from Friday the 17th October 1919, and until further notice. The rates for six, nine and twelve months bills remain unchanged.

A Press Communiqué says:—Intimation has been received from Colonial Secretary, Colombo, that from and after the 17th October 1919 importation into Ceylon of British gold coinage is prohibited except in cases where a licence has been issued by the principal Collector of Customs, Colombo. Penalty for a breach of the regulation is six months imprisonment or a fine of Rs. 1,500 or both.

It is understood that the deliberation of the committee appointed to reconsider the cases of such of the students who had been punished under Martial Law are now over. The committee have made certain recommendations to the Government for remission and principals of the colleges are taking provisional action upon these recommendations pending final orders.

A Calcutta message says:—Information has been received which alleges that Mr. Kerahaw, who was on a visit to Mr. D. Evans at a Chowringhee Hotel, has committed suicide by shooting himself. The sad occurrence took place yesterday afternoon, the deceased gentleman having shot himself in his friend's room. The body has been removed to the Morgue.

Arrangements for the Khilafat day meeting at Rangoon have been modified. It was intended to hold a meeting at the Empire Theatre, but this was found not to be available, though owned by a Moslem. Two meetings for Southern Indians and for all other Indians had been arranged. The latest plan is to hold a meeting on the ground adjoining the Idgah Mosque at Alon in the western suburb of Rangoon.

A Rangoon correspondent telegraphed yesterday:—At the concluding meeting of the Y. M. C. A. Conference a resolution condemning the dastardly outrage at Lindawya Pagoda, Mandalay, was passed unanimously, as also one disapproving the unconstitutional forms of agitation regarding the shoe question. A lengthy discussion on the relative advantage of separation from India and the advocacy of reforms identical with India ended in the defeat of the separation resolution.

Miss Edith Coomber, who was sentenced to a month's imprisonment for assaulting the Deputy Post Master of Dharumtollah Street Post Office, was yesterday formally released, but under medical advice was ordered to be detained in the Lunatic Asylum at Bhowanipore. On being removed, it is said that she was extremely violent and struck a European sergeant with a brick on his head and caused a nasty scalp wound. Another sergeant who came to his rescue, is said to have been also roughly handled. She was, however, in the end safely conveyed to Bhowanipore without further trouble, telegraphs a Calcutta correspondent.

జూబులు

I

దీపావళి వర్ణనము - ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల.

అయ్యో, గత 9 వర్షములనుండి శ్రీమదాంధ్ర జాతీయ కళాశాల కార్యము, ఈపర్వదినమున, చేయుచున్న సాహిత్యము సంహారమునకు చేరుట చర్చితమైనది. దీనిని కరముల ధరించి, శ్రీమదాంధ్ర జాతీయ కళాశాల ప్రాంతములను, సంచించి కానక లభించుచుండుటయ్యెను. రాను రాను క్రమస్థిరము దీపావళి చందా లెక్కవరుచుండుట మనకు విశదమే. కళాశాల యొక్క తరీఫాల గంభీరమువారి కార్యములను చూచినను, ఈవర్ష స్వర్ణ పతకము కొండల నురువుల గందరగోళమును గూర్చి, క్రమేణ సంఘమువారు క్రమస్థిరము కార్య ప్రణాళిక పరిశీలించినను క్రమస్థిరము జలుగు వాని కోర్కెలను జూచి నను కళాశాల చిరస్థాయియగు నూచనముపాదనావుచున్నది. ఈసంస్థకు మెంచి పోషించుచున్నది ఆంధ్రులు. ఆంధ్రులైన అనుకొన్న దీపావళి, జాతీయ పండుగలలో సుగంధములం కరించుచున్నది. జాతీయ కళాశాలకు పోషించుటకొనిన, వర్ణనము జాతీయ పండుగలకు తగ్గినది. ఈ జాతీయమును సాదరము జడిచి బాగుగా నుంచుకొని రానున్న దీపావళికి, సర్వవిధముల దోహద బ్రాధియు. నాటక నూచనముల నాటకములు ప్రదర్శించును, తదితరముల తమతమ శక్తినిబట్టియు తద్దినమున కళాశాలకు దోహద నోకమున పాచుచున్నది. చెన్నపురి సాదరము క్రమస్థిరము తాము కనబడుచున్న, యత్నమును, కార్యక్రమములు ఈసంస్థనుగూడ తిరిగి ప్రదర్శించెదరు గాక. గోపాలపురము. ప్రోత్సాహకర్త నరసింహం.

II

బోర్డు ఉపాధ్యాయుల దురవస్థ.

అయ్యో, వదపు బస్టిటియం ఉపాధ్యాయ పదవి గౌరవాన్ని పొందని విద్యార్థులచే నెన్నకొనబడుచున్నది. అన్నియు నన్నవి. విద్య తనము లేదనుటలు ధనాగ్ధుల పూజ్యము. అంతరంగము, ఉదరపోషణయే కష్టమగుచున్నది. మానవున కత్యవశ్యకమగు అన్నకష్టములకు దూరదూరము తన పనిని తరిగి నిర్వహించుటకు ఉదార స్వభావులును, న్యాయజ్ఞులు నగు మన ప్రభుత్వమువారు తరచు వార్యమును ప్రజలపై బాని కరువు బలై యున పేర రూపాయలు వారివారి బీదలపై అధికముగా నిచ్చుచున్నారట. విద్యా శాఖయందు పనిచేయు ఉద్యోగులలో గవర్నరు మెంటు పాత కాలముల పనిచేయు ఉపాధ్యాయులు ఈ బలైయును బొందుచున్నారు. ఎట్టి దురదృష్టమోగాని బోర్డు పాతకాలములకు పనిచేయువారికి బలైయును పొందరై. 15 రోజుల క్రింద ఆంధ్ర దినపత్రికయందు ప్రభుత్వమువారు ప్రభుత్వోద్యోగులకు వేతనాభివృద్ధి విషయము చర్చించుటయు అందు 30 రూపాయలకు తగ్గు వేతనమును పొందువారి విషయమై కార్యాలయ చర్యలు చేయుటకు ఒక సంఘము నేర్పబడుచేసిరి. కాని అందుపాధ్యాయుల విషయమై యెట్టి యేర్పాటుల చేసినట్లు కానరాదు. ఏకగ్రీవములగు బిడ్డల నొకరి నొక విధమున మరొకరి మరొకవిధమున తల్లి ప్రేమియును భావ్యము. అదృష్టవీరున కన్నటికి పోయిన ఒక పేరును సామెత నిజమై నది. ఉదరపోషణయే కష్టమగు నట్టి యుపాధ్యాయ పదవి యందు ప్రవేశించుటకు నదృష్టవీరము మరేమి కలదు. విద్యార్థులకు ఉన్నత ప్రభుత్వోద్యోగులు 6 మాసట్లవాటి భావమును చూచి తదితర కార్యోద్యోగులతో బాటు మా వేతనాభివృద్ధి గురించియు పాటుపడుదుర గాక యిది యిందు మూలముగా ప్రార్థించుచున్నాను. ఆకా.

ఒక యుపాధ్యాయుడు.

III

దేశీయమహాజన సభ.

అయ్యో, దేశీయమహాజన సభావ్యవస్థలు కార్య దర్శి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శుల కందరకును రాబోవు దేశీయమహాజన సభావ్యవస్థలను యిష్టమునకు వారిని పేర్కొని ఒకవారములలోపుక తెలియజేయవలసినది అమృతనగసుకుండి సంతోషమంది. వ్యవధిలేదుయు తక్షణము వారములలోపుక వ్యవస్థల పేర్లకు వందలయినది కార్య దర్శి గోరముండిరి. కాన కాలయాపనములేమందగ రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శులందరు తమ నిశ్చయముల చొప్పున అభ్యుత్థుల పేర్లను నూచించవలయును. అభ్యుత్థుని నిజ

మించుటలో లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలక్ సర్ కంకరక నామము గాల్గొనవలసిన ఘనతను దేశసేవకు మనము నిశ్చయించి క్రమస్థిరము బాచించెదరని విశ్వసించుచున్నాడను. ఈ మహాత్ముల దేశసేవకున్న విశ్రుతముగ్రాహ్యములు చర్చితచరణములు గాన చదువరులకే విడిచి పెట్టి నాడను. వీరిద్దరును సభావ్యవస్థ కర్తలు. కాని కంకరక నామముగాను దీక్షించు నెలలో స్వదేశమునకు రాగలకొక లోయను సంతోషము గల్గుచున్నది. లోకమాన్యకు నరబంధుల సేవకుండి వయసును పని తెలియజేసెడి. కాన లోకమాన్య అభ్యుత్థునిగ నెన్నకొనిన మన కృతజ్ఞతను జూపినవార మగుదుము. ఇదియుగాక ఈమహాత్ముడు ఇంగ్లాండున కేగి జేసిన మహాత్కారములను తత్వవర్ణనమును అనుసరించి దేశీయ మహాజనసభ దిగ్విజయముగ జరుగునట్లు చేయగల్గును. అచట గలగజేసిన మాత్రవర్ణనమును సభాముఖమున అదరకును తెలియజేసి సభ్యులందరకు మారనోత్సాహమును, ఎక్కువ కార్యదీక్షను మనోనిశ్చయమును కలుగజేయగలరై అంతవలన మనము తలంచిన కార్యమును అవలీగ నెలవేరుటకు సాధన మేర్పడును. ఈ సందర్భమున లోకమాన్యకు తక్కువ రితియలెవరను క్రమము తప్పకము కలుగజేసి సభను నిర్వహించుగ జేయలేదు. కావున మనము లోకమాన్య సభావ్యవస్థనిగ నెన్నకొనిన మన భర్తమును నిర్వహించినవార రుచుము.

జ. సాంబశివరావు.

IV

వంచు బొటను - దోకిపర్లు హిందూ బోర్డుమూలము.

అయ్యో, రుదీవాద తాలూకా దోకిపర్లు హిందూ బోర్డు ఎరిమెంటరీ స్కూలులోనికి ఈ నెల 8-వ తేదీ బుధవారం రోజున 10 మంది వంచు బొటను ప్రవేశించిరి. గురువారంనాడు గ్రామములోని బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణజాతీయలై సమైక్యముగ జట్టి తమ బాలలను పాఠశాలకు బంపక ముప్పింది 120 మందిబాలలచే కలకలమును మండి యా పాఠశాల కూర్చున్నచో నున్నది. స్వామి సేవకర్తను సంతోషించుటయు గడపురు తమకు చేకూరు వాడుగా సాయపడుచున్న వంచుల విద్య నేర్చుకొనుట గహించక వట్టులై యందలి కమ్మ, కాపు, జరులే ఎక్కువ అభ్యంతరము కలుగజేయుచున్నాడు. వీరి భయము అంటుదోషములనకా? లేక వంచుల విద్య నేర్చుకొనుట గట్టిక నా కష్టం సాయపు వలయును వైయు. కోయినపుడు, వంచు కూర్చుంటుంటే కోయినపుడు. కట్టు కట్టి మోయినపుడు జేసెను యెడమునా క్రమమును. కత్తెతో పనిచేయునపుడు ఒండొరుల కాల వేకులకు లెక్కలేదను మాత్రమును. యజమాని గృహములోన పాతల్లు భావ్యపు బస్తాలను వేయవచ్చును. యజమానులు కార్యంతరములపై వెళ్లుపును చొరభయము గలిగినపుడు ఇండ్లలో పరువదలవచ్చును. మాలవాని నంటరాదని కంకింక తమకు కోము వచ్చినపుడు వానిని మట్టుకొని పోరావలయును. గౌ. భూపతి గారు వేకటపతి రాజుగారు తమ ఉపన్యాసములో నెల విచ్చినట్లు “మూలంలోని సంస్కరణకు దోషములేదు.” కాని వంచు బాలలతో గలసి తమబాలల చదువుకొనుట దోషమని ముప్పిందుల వివరితముగ నున్నది. విక్రమాద్రి సంహారము పూజన క్రమేణలో చేసెకాయుటకు మంచినీర కాయవాడు “మంచినీర వాడనున్నంతసేపు భర్తవాఖ్యములు, మంచినీర వేదక అభర్తవాఖ్యములు బల్లినట్లు” వంచులతో అవసరము గలిగినపుడు అంటుదోషము లేనట్లున్న అవసరము వీరవేదక అంటుదోషము పాటింక వలసినట్లుక కాన్పించుచున్నది. అగ్రజాతులగు బ్రాహ్మణులతో నూచనముగ ఉన్నతద్యోగములను కానన నిర్వాచాది సభలలో సభ్యత్వమును, బ్రాహ్మణజాతీయము బడయుటకు యత్నించుచున్నార. బ్రాహ్మణ పాఠశాలలను తప్పించి తామే వివాహప్రాధాన్య కర్మలు చేయించుచున్నార. మూలము మాత్రము పాఠశాలలోవారి పిల్లలతోగలిసి కూరుచుండరాదు! నేన్న ఉపాధ్యాయులెల్లరు ఉన్నత విద్యాలయములలోను బ్రెయినింగు పాఠశాలలలోను వంచు విద్యార్థులతో కలసి కట్టియు పాండినవారలే. ఎలకుగ్రామములోని శ్రీ గాకనాధుని, నాగేశ్వర రావుగారి పాఠశాలలో మూలము 19 గురుకు జేర్చుకొని లోపల బెంచులూడ నగరముగా కూర్చుండబెట్టి విద్య నేర్చుచున్నార. ఒక్కసారి కెల్లి చూడును. దీన బాంధవులనగా నిట్టివారే. “నీవు నీవారుగువానిని ప్రేమించుము. శత్రువునిన్ను ప్రేమించును” అని వెద్దలు చెప్పెదరు. మీ సంఘముల సేవకర్తలను సభ్యత్వంలోనికి తేవలెనని ప్రయత్నించు

చున్నారట! మీమూత్రము మానవులము కామా? మానస స్వార్థకర్మముల ననుభవించుటకు నర్హులము కామా? తంచమా భుజియించును నమాద్రోతుంగ తరంగముల నెదుర్చుటకు మీకు సాధ్యము కానేరదు. మీమూటు కట్టుకల వికమిద సాగదు.

వల్లభరం.

సుంద్రు వెంకయ్య.

V

ఆంగ్లదైనికపత్రిక.

అయ్యో, ఈ పత్రికా స్థాపనాగ్రామము వెల్లూరు వెల్లూరు నూచనము వార్తాపత్రికలద్వారా చేయుచున్నాడు. క్రియా కూర్చున్న యామృతాదంబర వాగ్దాటిలో బ్రహ్మజనుమి? యీ కష్టమైన సందర్భముల సాధనములేదు. దీనిసాధనము లెక్కలేని యాగ్రహముల నెప్పించునీయున్నది. దీనివిషయమై నామముల గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావుకుం యుగాడు 18-10-19 తేదీని వెనకడిన యాంగ్లపత్రికలో విశ్రుతముగా జర్పించియున్నాడు. దేశసేవక తత్పరులను, స్వాగత్యులును నగు శ్రీ గాకనాధుని నాగేశ్వర రావు కం యుగా రాంధ్రపత్రిక మూలమున చేయుచున్న దేశసేవలో విదితమేకదా! పత్రికా నిర్వాహకత్వమునకు దగినంత భవమైన వార్తాలోకము నుండినట్లు లేదనుటలో సరికొనకై లేను. వ్యవస్థాపనలతోకొని ధీమతితి మనకై పాటుపడుచుండి శ్రీ నాగేశ్వర రావు పంతులు గారిని, అయ్యో! తమకు వచ్చుచుండిన లాభనష్టము లెంతి కలకల ప్రశ్నలేని వారనష్టమునకు దోహదమువారు మనలో నెందరున్నార? ఆంధ్ర పత్రికకు జంబా వెనుగుచున్నదని కింకరహించెడి వారలే గాని యథార్థ మూహించెడి వారలు మనయ్య. ధ్రువలోకమున. ఈ ఆంగ్లదైనిక పత్రికాదా వారి ప్రయత్నం వలసినదిగా కోరుట నమంజనముగా లేదు. మాసోవకలు కొండర బాక్రచ్చినట్లు వారికి కొన్ని సౌకర్యములు ఉండటం యథార్థమే కాన చున్నా. ఇంత దేశసేవ చేయుచున్న యాంగ్లపత్రికాధిపతి ఆంధ్ర ఆంగ్లదైనిక పత్రికయండిన మనయ్య. ఆంధ్ర దేశసేవకు లకు జాల సౌకర్యముగా నుండున్నసంగతి యూహించక ఉండరా? డి హిందీయే యుండును. వారికేమాత్ర మవకాశమున్న నిదివరలోనే ఈ కార్యము కొనసాగించి యుండురు. కార్యభారముచే క్రంగి యుండిన శ్రీ నాగేశ్వర రావు పంతులు గారిపై నీ కార్యము లెట్లు యుండెదమని శిష్య సాహసించుచున్నాను.

మన ఆంగ్లలోకమునకే, యీ భాగ్యులబ్ధియుండినయెడ, శ్రీ సర్వోత్తమ రావుగారు పూనకతో కొనసాగింప నెంచిన నేవకొల్పి పత్రికకు స్ఫుర్తియు వాటిల్లు ఉండెడిది. గతర్న మెంటువారు రెండువేల రూపాయల భరానకు వాఖ్యచేసి కొని యున్నప్పుడు మన యాంగ్లసాధర లెవరైనను శ్రీ సర్వోత్తమ రావుగారి కభయము సమిచ్చి ప్రభుత్వమువారు కోరియున్నట్టి తీర్మానము లేని వ్రాతలతో పత్రిక సమిచ్చియుగా కొనసాగించువని పాచ్యించిరా? వారలతోకా రాజ మరు గంధించి విని గహించి నాము. 29-6-19 తేదీని ఆఖరు సందిక గా నెలకడిన నేవకొల్పి పత్రికయొక్క వెనక భాగమున వెద్దతుత్తరములతో ప్రయోగించిన ‘నేవకొల్పి మద్యాల యుగా 8000 ల కమ్మలకు’ అనేక ప్రయోగమును వాచి మిన్నకుంటిమే కాని దేశసేవకులకు సర్వోత్తమమునకు దగు భవసహాయమునగి నుద్రాళమును నమ్మకలను! ఆంధ్రులకు మారొకై స్థాపించిన సీపత్రిక మేముందరము జీవించియుండ గా భవసేమిచే మిరలు విలయించెదరా? యిది నూచనకు వచ్చెడివారలు మనలో నెందరున్నార. ఎంచు ల కీపన కూర్చుంటున్న ప్రాంతానామ! మనదేశమున నైక మత్తము అందులో భవసేమి నూడిన యైకమత్తము బహు రిక్కును. గాంధీమహాశయుడు ‘నరదీక’ అనుపత్రిక స్థాపించి కొలదికాలమైనను కాలేక. కానికన్నడే 25000 లకు నెక్కుడుగా చందాదాద లేర్పడి. ఈ నెలఖరతో లేక ఇంక కొలదికాలములో 50000 ల వరకు రావచ్చునెడి నూచనము గా నించుచున్నది. ఏదీ యాప్రాంతానా మిక్కుడ? ఆంధ్రదేశము లకు గాంధీమహాశయు డెంతనాయకుడో మన ప్రజలములకు శ్రీ నాగేశ్వర రావుగారు మానసర్వోత్తమ రావుగారు నట్టి నాయకులే! కావున వార్తాసాధనలారా! మిమ్ముల సేవోత్సాహవాడివని నానై కియినలదు.

ఇదివరలో కొంత వ్యయప్రయాసల కోర్చియున్నట్టి యీ శుక్రసిద్ధకర్తలయినట్టియు, దేశసేవకు లెవరైనను వారి సర్వోత్తమరావుగారి కుషకమత్తమును క్రింద 2000 ల ప్రాసించేసి పంపి మారొకే క్రమకద వలసినదని కోరుట నమంజనము. వారు వ్రాసియున్నట్లు ఒకలక్షరూపాయలైన చేర నుండినగానియీ మహాత్కర్యమునకు దంగజనదు. దీనివలాయొక్కండకి జదియాఖ్యముల తక్కువ గాకుండ భవసహాయము చేయు ఆంగ్లసాధరలు దాదాపు 10000 ల వరకు గానలేను. ఆంధ్రులారా! దీని నూహించుకొని కార్యమునకు గడండును. తగు సహాయ ప్రాంతానామల కొనండును. విశాఖరము. యర్రమల్లి లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి.

పోస్తుబాబు నెం. 212, మదరాసు,